

Panevėžio rajono savivaldybės
viešoji biblioteka

BIBLIOTEKOS 2017 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

Turinys

I. BENDROJI DALIS	3
I.I. Bibliotekų prieinamumas.....	4
Nestacionarinis aptarnavimas	4
II. FONDO FORMAVIMAS	5
Fondo būklė	5
Aprūpinimas dokumentais.....	6
Dokumentų nurašymas	13
Fondo panaudojimas.....	14
III. VARTOTOJŲ APTARNAVIMAS	15
Vartotojų telkimas	15
Vartotojų skaičius	16
Vartotojų sudėties pokyčiai	17
Apsilankymų skaičius. Lankomumas	17
Lankomumas	17
Išduotis	18
Išduota grožinės literatūros:	19
Išduota teminės literatūros:.....	20
Periodinių leidinių išduotis:.....	20
Vartotojų orientavimas ir apmokymas.....	22
TBS. TBS problemos. Neigiami atsakymai	23
Renginiai.....	24
Mokamos paslaugos	24
IV. DARBAS SU SKAITYTOJAIŠ VAIKAIS	26
Skaitytojų telkimas	26
Vartotojų aptarnavimas	26
Skaitytojų vaikų aptarnavimas	27
Apsilankymų skaičius.....	27
Išduotis	28
Renginiai vaikams.....	30
V. Informacijos ir kraštotyros veikla.....	32
Elektroninės bibliotekos paslaugos	36
Kraštotyros veikla	39
VI. METODINĖ VEIKLA	42
Įvaizdžio formavimas ir ryšiai su visuomene	44
Projektų rengimas. Mokslinio tyrimo darbas	45
VII. PERSONALAS	46
VIII. Materialinė bazė	48
Inventoriaus būklė.....	48
IX. Finansavimas.....	50
IŠVADOS	51

I. BENDROJI DALIS

Panevėžio rajono savivaldybės viešoji biblioteka - savivaldybės biudžetinė įstaiga, veikianti informacijos sklaidos, kultūros, mokslo, švietimo srityse, vykdanči bibliotekų veiklą.

2017-aisiais rajono savivaldybės viešoji biblioteka dirbo įgyvendindama savo pagrindinius tikslus, plėtojant neformalųjų vaikų ir saugusiųjų švietimą, ugdant gyventojų kultūrinės ir kūrybinės kompetencijas, populiarinant *elektronines paslaugas*.

Už išskirtinę veiklą ir profesionalumą Panevėžio regiono bibliotekų darbuotojų Metų nominacija „Ad astra“ įvertinta viešosios bibliotekos metodininkė Asta Nedveckienė.

Metų veiklos rezultatai aptarti iškilmingoje rajono bibliotekininkų šventėje „Ištikimi knygai“. Šventėje paskelbta pagrindinė – Metų bibliotekininko nominacija. Ją pelnė Paliūniškio bibliotekos vyresnioji bibliotekininkė Dalia Runavičienė.

Tarptautinis bendradarbiavimas:

Vykdančią Erasmus + programą, bibliotekoje stažavosi partneriai, Slovėnijos Škofja Loka miesto Ivano Tavčaro bibliotekos darbuotojai.

Ataskaitiniais metais bibliotekoje viešėjo ir patirtimi dalijosi rajono partnerių, Limbaži rajono bibliotekininkų delegacija.

Bibliotekoje, vykdančią programą Erasmus+, 2017-aisiais metais savanoriavo Melinda Bogdán iš Vengrijos. Tai - jau vienuoliktoji ES bibliotekos savanorė.

2017 metais bibliotekose surengta daugiau kaip 1400 įvairaus pobūdžio renginių: pradinių kompiuterinio raštingumo, e-paslaugų mokymų gyventojams, susitikimų su rašytojais, visuomenės veikėjais, literatais.

29- oji Gabrielės Petkevičaitės – Bitės literatūrinė premija įteikta rašytojui Algimantui Kaminskui už pastarųjų metų kūrybinę veiklą: prozos kūrinius ir poeziją. Premijos teikimo šventė tradiciškai vyko Puziniškyje, Gabrielės Petkevičaitės-Bitės gimtajame dvarelyje.

Vykdoma LIBIS plėtra rajono bibliotekose. LIBIS SAP (Lietuvos integralios bibliotekų informacinės sistemos Skaitytojų aptarnavimo posistemė) įdiegta ir knygos jau išduodamos elektroniniu būdu Piniavos, Naujamiesčio, Velžio, Raguvos, Ramygalos bibliotekose.

Gausus būrys rajono bibliotekų savo skaitytojus ir svečius sukvieta į bibliotekų jubiliejinių sukakčių paminėjimą (Ramygalos biblioteka 80-metis, Piniavos, Miežiškių, Smilgių bibliotekų 70-metis, Trakiškio -50-metis, Berniūnų bibliotekos 55).

Rajono gyventojai bibliotekose turėjo galimybę susitikti sužinomais ir mėgiamais Lietuvos rašytojais ir menininkais: V. V. Landsbergiu, E. Daciūte, R. Baltrušaityte, Rebeka Una, D. Teišerskyte, Sigute Ach ir kt.

Biblioteka remia ir skatina rajono gyventojų kūrybą. Prie bibliotekos įsteigtas Panevėžio rajono literatų klubas „Polėkis“, vienija kuriančius rajono žmones. Literatai bibliotekoje pristato savo kūrybą, lavina kūrybinio rašymo gebėjimus, rengiasi respublikiniams poezijos konkursams. Per metus įvyko 12 klubo renginių.

Ataskaitiniais metais bibliotekos vykdė vaikų neformaliojo švietimo veiklas. Penkių – raguvos, Gustonių, paliūniškio, Ramygalos, Velžio - bibliotekų parengtose programose („Su pasaka į gyvenimą“, „Jaunieji krašto tyrinėtojai“, „Mes esam ETNO“, „Etninės kultūros pažinimas“, „Kūrybinis langas į gamtą“) dalyvavo daugiau kaip 40 rajono vaikų.

Prie bibliotekos veikia „Maminukų akademija“, kurios tikslas – skatinti vaikų skaitymo įgūdžių ugdymą, didinti tėvelių motyvaciją skaityti vaikams knygas.

Bibliotekose, bendradarbiaujant su VMI Panevėžio skyriumi, mokesčių deklaravimo klausimais buvo konsultuota daugiau kaip 400 rajono gyventojų.

Biblioteka dalyvavo Aukštaitijos regiono IX kultūros ir sporto sąskrydyje.

Biblioteka ataskaitiniais metais vykdė 12 projektų, tarp jų tęstinius: „Popietės Gustonių bibliotekoje – UDC, vykdant vaikų dienos centro veiklas“ Gustonių bibliotekoje- UDC ir „Atrask save“.

I.I. Bibliotekų prieinamumas

Bibliotekų skaičius. Tinklo pokyčiai

Bibliotekų tinklą rajone sudaro: Panevėžio r. savivaldybės viešoji biblioteka, 33 kaimo bibliotekos, 1 kaimo biblioteka - universalus daugiavfunkcis centras (UDC) ir 1 miesto (Ramygalos) biblioteka, turinčios savo aptarnaujamą mikrorajoną.

Iš viso – 36

- viešosios bibliotekos – 1
- miesto bibliotekų – 1
- kaimo bibliotekų – 34
- sujungtų bibliotekų – nėra.

Nestacionarinis aptarnavimas

- bibliotekinių punktų skaičius – 1. Rajone veikia vienas – Sujetų - knygų išdavimo punktas, priklausantis Smilgių bibliotekai.

Neįgalių ir senyvo amžiaus gyventojų aptarnavimas

Bibliotekininkai rajono senyvo amžiaus ir neįgalius skaitytojus spaudiniais stengiasi aprūpinti patys bei pasitelkdami skaitytojų artimuosius, kaimynus ar socialinius darbuotojus. Skaitytojų, kuriems spaudiniai pristatomi į namus, nėra daug – nuo 1 iki 7 asmenų.

- ✓ Knygnešių skaičius rajone – 137
- ✓ Aptarnaujamų skaitytojų skaičius – 244

Ryšiai su Lietuvos aklųjų biblioteka

Panevėžyje veikia Lietuvos Aklųjų bibliotekos filialas, kuris aptarnauja Panevėžio regiono skaitytojus.

Struktūros tobulinimas ir pokyčiai savivaldybės viešajoje bibliotekoje

Panevėžio rajono savivaldybės viešoji biblioteka veikia pagal nuostatus, patvirtintus 2014 m. Panevėžio rajono Tarybos.

Viešojoje bibliotekoje veikia 2 skyriai:

- Komplektavimo skyrius
- Skaitytojų aptarnavimo skyrius

Viešojoje bibliotekoje yra Ūkio reikalų bei Buhalterijos padaliniai. Biblioteka administruoja ir prižiūri 3 rajone veikiančius literatūrinius muziejus ir ekspozicijas: Puziniškio (G. Petkevičaitės-Bitės giminė), J.Tumo-Vaižganto ir knygnešių bei Mato Grigonio.

Ataskaitiniais metais viešojoje bibliotekoje buvo atliktas skaitytojų aptarnavimo skyriaus remontas. Jo eigoje buvo optimizuoti fondai, įrengta mokymų klasė ir kt.

II. FONDO FORMAVIMAS

Fondo būklė

Ataskaitiniais metais rajono centralizuotų bibliotekų sistemos (CBS) fonduose **buvo:**

240 085 fiz. vnt. – 185 593 pav. dokumentų. Iš jų:

<i>Metai</i>	<i>Savivaldybės VB</i>	<i>Miesto bibliotekoje</i>	<i>Kaimo bibliotekose</i>
2017	49 602 fiz. vnt. – 25237 pav.	17 710 fiz. vnt. – 9 794 pav.	172 773 fiz. vnt. – 150 093 pav.
2016	66 043 fiz. vnt. – 28 848 pav.	17 513 fiz. vnt. – 9 526 pav.	172 614 fiz. vnt. – 150 580 pav.
2015	67 703 fiz. vnt. – 28 943 pav.	17 949 fiz. vnt. – 9 475 pav.	173 175 fiz. vnt. – 149 694 pav.

2017-aisiais, palyginus su ankstesniais metais, rajono centralizuotos bibliotekų sistemos dokumentų fondas žsumažėjo - daugiau kaip šešiolika tūkstančių egzempliorių. Per metus gauta faktiškai tiek pat naujų dokumentų (61 vienetu daugiau) kaip ir 2016-aisiais.

Nurašytų dokumentų skaičius metinį gavimą viršijo 3,3 karto.

CBS dokumentų fonde yra:

- knygų ir serialinių leidinių – 236 395 fiz. vnt. (181 946 pav.)
- kartografijos – 9 fiz. vnt.
- natų – 156 fiz. vnt.
- vaizdinių – 12 fiz. vnt.
- garsinių regimųjų – 3 464 fiz. vnt.
- kiti skaitmeniniai dokumentai fizinėse laikmenose – 29 fiz. vnt.
- duomenų bazės fizinėse laikmenose – 20 fiz. vnt.

Iš viso sistemoje grožinės literatūros – 158 747 fiz. vnt. – 66%

Iš jų:	☐ Savivaldybės VB – 18 587 fiz. vnt. – 37 %
	☐ Miesto bibliotekoje – 11 753 fiz. vnt. – 66%
	☐ Kaimo bibliotekose – 128 407 fiz. vnt. – 74 %

Iš viso sistemoje teminės literatūros – 81 338 fiz. vnt. – 34 %

Iš jų:	☐ Savivaldybės VB – 31 015 fiz. vnt. – 63 %
	☐ Miesto bibliotekoje – 5 957 fiz. vnt. – 34 %
	☐ Kaimo bibliotekoje – 44 366 fiz. vnt. – 26 %

CBS fondo sudėtis pagal grožinės ir šakinės literatūros užimamą dalį pakito, beveik 3% padaugėjo grožinės literatūros. Grožinė literatūra dabar sudaro du trečdalius viso fondo.

Viešojoje bibliotekoje grožinės literatūros padaugėjo 2,3 %, o Ramygalos miesto ir kaimo bibliotekose pakito labai nežymiai – miesto bibliotekoje padaugėjo 0,06 %, o kaimų bibliotekose – 0,29%. Metų eigoje daugiau įsigyjama grožinės nei teminės literatūros, bet daugiau jos ir nurašoma, išskyrus viešąją biblioteką, kurioje grožinės literatūros nurašyta mažiau nei šakinės, tad jos leidinių fonde ir padaugėjo.

Iš viso sistemoje periodinių leidinių -741 fiz.vnt. – 0,3%.

Iš jų:	☐ Savivaldybės VB – 725 fiz. vnt – 1,5 %. Iš jų :
	☐ žurnalų – 652 fiz. vnt.
	☐ laikraščių – 73 fiz. vnt.

Šie duomenys parodo tik tą dalį periodinių leidinių, kurie yra įtraukti į CBS fondo bendrosios apskaitos knygą. Nuo seno viešosios bibliotekos saugyklos fonduose buvo laikomi ankstesnių metų žurnalų ir laikraščių komplektai, kurie būdavo kasmet įtraukiami į apskaitą (be kainos). Periodiškai dalis jų buvo nurašoma. Nusprendus, kad neribotą laiką bus saugomas tik laikraštis „Tėvynė“, kiti susikaupę žurnalai ir laikraščiai iš saugyklos fondų kaip praradę aktualumą buvo nurašyti – viso 7 993 egz. (755 žurn. ir 238 laikr. komplektai), išvežant į makulatūrą.

Kaimo bibliotekose šie leidiniai saugomi tik vienerius metus ir trumpiau (t.y. laikinai), atsižvelgiant į turimą saugojimui vietą, ir į bendrosios apskaitos knygas neįtraukiami. Ataskaitiniais metais įtraukiamas į apskaitą ir pridamas prie VB periodikos skaičių tik 1 komplektas laikraščių – „Tėvynės“, kuris saugomas nuolatinai. Kiti prenumeratos keliu gaunami leidiniai nėra įtraukiami į apskaitą. Pridėti kiti žurnalai, kurie gauti ne prenumeratos keliu ir įtraukti į apskaitą.

Aprūpinimas dokumentais

Vienam gyventojui rajone tenka dokumentų (fiz. vnt.)	Vienam vartotojui rajone tenka dokumentų (fiz. vnt.)
6	33,43
Iš jų:	
Mieste – 5,7	mieste – 44,2
kaime – 5	kaime – 33

Vienam gyventojui	Vienam gyventojui	Vienam gyventojui	Vienam vartotojui	Vienam vartotojui tenka	Vienam vartotojui tenka
-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------------	-------------------------

tenka naujai gautų dokumentų (fiz. vnt.) rajone 0,17	tenka garsinių ir regimųjų dokumentų (fiz. vnt.) rajone 0,09	tenka elektroninių dokumentų (fiz. vnt.) rajone 0,001	tenka naujai gautų dokumentų (fiz. vnt.) rajone 0,96	garsinių ir regimųjų dokumentų (fiz. vnt.) rajone 0,48	elektroninių dokumentų (fiz. vnt.) rajone 0,007
Iš jų:					
mieste – 0,1	mieste – 0,006	mieste – 0,0006	mieste – 0,87	mieste – 0,05	mieste – 0,005
kaime – 0,15	kaime – 0,003	kaime – 0,0003	kaime – 0,947	kaime – 0,02	kaime – 0,002

Naujų dokumentų gautis.

Iš viso per metus įsigyta dokumentų rajono bibliotekose – 6 920 fiz. vnt. – 2 371 pav., iš jų naujų – 1 473 fiz. vnt. už 39 594, 22 eur.

Palyginimui: 2016 m. 6 859 fiz. vnt. 2 360 pav., iš jų naujų – 1 591, už 37 047,05 Eur.

Per metus gavo dokumentų savivaldybės VB	Per metus gavo viena miesto biblioteka	Per metus VIDUTINIŠKAI gavo viena kaimo biblioteka
1 423 fiz. vnt. – 1 213 pav.	348 fiz. vnt. – 338 pav.	151 fiz. vnt. – 33 pav. (Bendras skaičius: 5 149 fiz. vnt. –1 135 pav.)

Per metus įsigyta GROŽINĖS literatūros Iš viso 5 549 fiz. vnt. – 1 646 pav.		Per metus įsigyta TEMINĖS literatūros Iš viso 1 371 fiz. vnt. – 725 pav.	
Viešojoje bibliotekoje	912 fiz. vnt. – 791 pav.	Viešojoje bibliotekoje	511 fiz. vnt. – 497 pav.
Miesto bibliotekoje	262 fiz. vnt. – 253 pav.	Miesto bibliotekoje	86 fiz. vnt. – 86 pav.
Kaimo bibliotekose	4 375 fiz. vnt. – 852 nauji pav.	Kaimo bibliotekose	774 fiz. vnt. – 283 nauji pav.
Vidutiniškai vienoje kaimo bibliotekoje 129 fiz. vnt. – 25 pav.		Vidutiniškai vienoje kaimo bibliotekoje 23 fiz. vnt. – 11 pav.	

<u>Įsigyta grožinė literatūra sudaro 80 %:</u>	<u>Įsigyta teminė literatūra sudaro 20 %:</u>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ VB – 64 % ▪ Miesto bibliotekoje – 75 % ▪ Kaimo bibliotekose – 85 % 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VB – 36 % ▪ Miesto bibliotekoje – 25 % ▪ Kaimo bibliotekose – 15 %

CBS teminės literatūros mokslo šakomis daugiausiai gauta:
261 fiz. vnt. (132 pav.) visuomenės mokslų
239 fiz. vnt. (96 pav.) bendrojo skyriaus
201 fiz. vnt. (123 pav.) meno ir sporto bei geografijos,
200 fiz. vnt. (102 pav.) biografijų ir istorijos ir kt.

Ataskaitiniais metais dokumentų gavimas pagal rūšis ir tipą išliko toks pat kaip 2016-aisiais. Fondai daugiausiai pasipildo knygomis (pagal rūšis) ir spaudiniais (pagal tipą). Šiais metais daugiau gauta garsinių, tuo pačiu – ir muzikos bei garsinių įrašų lyginant su 2016 metais.

Gauti dokumentai pasiskirstė:

Pagal rūšis:

- knygos – 6 837 fiz. vnt. – 2 315 pav.
- garsiniai – 61 fiz. vnt. – 26 pav.
- garsiniai-regimieji – 6 fiz. vnt. – 6 pav.
- vaizdiniai – 3 fiz. vnt. - 3 pav.
- natos – 6 fiz. vnt. – 6 pav.
- kompiuteriniai – 1 fiz. vnt. – 1 pav.
- tęstiniai – 5 fiz. vnt. – 5 pav.
- žurnalai, laikraščiai – 4 fiz. vnt. – 3 pav.

Pagal dokumentų tipą:

- spaudiniai – 6 846 fiz. vnt. – 2332 pav.
- muzikos įrašai – 48 fiz. vnt. – 14 pav.
- garso įrašai – 13 fiz. vnt. – 12 pav.
- vaizdo įrašai – 6 fiz. vnt. – 6 pav.
- natos – 6 fiz. vnt. – 6 pav.
- kompiuterinės priemonės – 1 fiz. vnt. – 1 pav.

Lyginant su ankstesniaisiais metais įsigyta daugiau leidinių ikimokyklinio amžiaus (A) grupės vaikams, bet mažiau leidinių moksleiviams (B ir C grupių). Bendras skaičius leidinių vaikams – 2 723 fiz.vnt. 669 pav. – mažai skiriasi (168 leidiniais ataskaitiniais metais mažiau, o pavadinimais skiriasi gerokai – 120 daugiau). Tai sudaro 40 % viso gavimo (praeitais metais buvo 42%). Viešosios bibliotekos vaikų skyriuje patiems mažiausiems gauta 61 fiz. vnt. 59 pav., vyresniesiems – 303 fiz.vnt. 287 pav., t.y. viso gauta 26 % leidinių vaikams. Miesto bibliotekoje gauta 40 % (A grupės – 19 fiz.vnt. 18 pav. ir B bei C grupės – 120 fiz.vnt. 112 pav.). Kaimo bibliotekose leidinių vaikams gavimas sudaro 43% - 2 220 fiz. vnt. 588 pav. (A grupės 329 fiz.vnt. 105 pav. ir B bei C grupės – 1 891 fiz.vnt. 483 pav.).

Vidutiniškai viena kaimo biblioteka gavo 65 fiz.vnt. 17,29 pav. dokumentų vaikams.

Suaugusiems (kartu su jaunimui) skaitytojams skirtų leidinių gauta 4 197 fiz.vnt. 1 702 pav. – 61% (2016 metais – 58%).

Egzempliorių skaičius nuo ankstesnių metų skiriasi - 229 fiz.vnt. daugiau, bet šiais metais įsigyta 109 pavadinimais mažiau. Viešojoje bibliotekoje gauta dokumentų suaugusiems - 1059 fiz.vnt. 942 pav. (74%), miesto bibliotekoje – 209 fiz.vnt. 209 pav. (60%), kaimo bibliotekose – 2 929 fiz.vnt. 1 185 pav. (57%).

Vidutiniškai viena kaimo biblioteka gavo 86 fiz.vnt. 34,85 pav. dokumentų suaugusiems.

Pagal dokumentų paskirtį:

- ikimokykliniam amžiui – 409 fiz. vnt. – 116 pav.
- moksleiviams – 2 314 fiz. vnt. – 553 pav.
- jaunimui – 57 fiz. vnt. – 29 pav.
- suaugusiems – 4 140 fiz. vnt. – 1 673 pav.

Kultūros ministerija 2017 metais iš Valstybės biudžeto skyrė 28 668 eurų naujiems dokumentams įsigyti. Lyginant su ankstesniaisiais, 2016 metais, lėšų skirta 516 eurais daugiau. Lyginant su dar ankstesniaisiais, 2015 metais, lėšų gauta 3 552 eurais daugiau. Įvertinus skirtas lėšas naujų dokumentų įsigijimui ir vis kylančias leidinių kainas, Bibliotekos Komplektavimo taryba nusprendė įsigyjant naujus dokumentus laikytis komplektavimo principų - naujų dalykinės literatūros leidinių įsigyti po 1-2 egzempliorius, populiariosios teminės literatūros – po 4-6 egzempliorius, grožinės literatūros - po 4-6 egzempliorius, išskyrus lengvesnio, detektyvinio turinio leidinius – po 8-12 egzempliorių, tuo būdu didinant leidinių pavadinimų įvairovę. Užsakant 1-2 egzempliorius gauti leidiniai buvo skirti į Viešosios bibliotekos skyrių fondus, iš kur operatyviau reikalingi dokumentai pasiekia viso rajono atskirų bibliotekų skaitytojus. Dokumentų komplektavimo principai nesikeičia jau keleri metai, nes nėra tiek lėšų, kad kiekvieno pavadinimo knyga pasiektų visas bibliotekas.

Pagal tiekėjus dokumentų bibliotekoms įsigyta (per CVP IS):

Eil. Nr.	Tiekėjas	Įsigytų dokumentų skaičius	Eil. Nr.	Tiekėjas	Įsigytų dokumentų skaičius
1.	Alma littera sprendimai, UAB	1807 fiz. vnt.	10.	VIPsupply, UAB	108 fiz. vnt.
2.	Nieko rimto, UAB	374 fiz. vnt.	11.	Sofoklis, UAB	103 fiz. vnt.
3.	Tyto alba, UAB	337 fiz. vnt.	12.	Briedis, leidykla	37 fiz. vnt.
4.	Jotema, UAB	255 fiz. vnt.	13.	Terra Publica, VŠĮ	23 fiz. vnt.
5.	Baltų lankų leidyba, UAB	274 fiz. vnt.	14.	Gelmės, VŠĮ	16 fiz. vnt.
6.	Svajonių knygos, UAB	219 fiz. vnt.	15.	Versus aureus, leidykla	9 fiz. vnt.
7.	Patogu pirkti, UAB	217 fiz. vnt.	16.	Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras	7 fiz. vnt.
8.	Vagos prekyba, UAB	179 fiz. vnt.	17.	Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas	7 fiz. vnt.
9.	Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla	118 fiz. vnt.	18.	Barzda, UAB	1 fiz. vnt.

Visų šių pirkimų metu panaudotos LR Kultūros ministro įsakymu skirtos valstybės biudžeto lėšos (28 668 eurai) ir kitos lėšos – GPM 2 proc. (113,71 eurų) – viso 28 781,71 euras.

Už Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos iš valstybės biudžeto skirtas lėšas įsigyta 1 016 pavadinimų (iš jų 936 nauji) 4 073 fiz.vnt. dokumentų. Lyginant su praeitais metais, už skirtas lėšas įsigyta 123 fiz.vnt. ir 69 pavadinimais mažiau. Manoma, to pagrindinė priežastis – nedidelis skirtumas tarp skirtų metinių lėšų dokumentams įsigyti bei vis didėjančios leidinių kainos. Nors ir gauta lėšų daugiau, bet brangstant knygoms jų įsigyta mažiau. Įsigyti pigiau įmanoma perkant dokumentus per CVP IS, kur leidinys įsigijamas už žemiausią pasiūlytą kainą, o ne dokumentų įsigijimas iš vieno tiekėjo.

Vidutinė kaina dokumento, įsigyto už valstybės biudžeto lėšas – 7,04 eurai. Lyginant su 2016 metais, kaina išaugo 0,33 euro (nuo 6,71 euro).

Knygos buvo užsakytos remiantis Lietuvos Nacionalinės M.Mažvydo bibliotekos rengiama “Informacija apie Lietuvoje išleistus leidinius, gautus nacionalinėje bibliotekoje” (leidžiama vietoj anksčiau leisto „Ekspresinformacijos“ leidinio). Viso per metus išleisti 52 numeriai, užsakyta iš 47–ių, ir tai ne visi leidiniai, nes vėlesniuose numeriuose pateikta informacija mus pasiekia, kai lėšos knygoms įsigyti būna išnaudotos. Norint atrinkti ir įsigyti reikalingus leidinius šios informacijos nebepakanka, todėl jos ieškoma atskirų leidyklų ir knygų platintojų-pardavėjų internetinėse svetainėse, internetiniuose puslapiuose ir periodinėje spaudoje skelbiamoje

informacijoje. Taip pat atsižvelgiama į atskirų leidyklų bei knygų platintojų siunčiamus leidinių sąrašus, autorių pasiūlymus ir kt.

Įsigytų už Kultūros ministerijos skirtas lėšas dokumentų per metus fiziniiais vienetais 59 procentai nuo bendro gavimo (72 procentai įsigijimo lėšų). Sistemoje šie dokumentai procentais pasiskirstė sekančiai:

Biblioteka	Įsigyta dokumentų (procentais)	Panaudota lėšų (procentais)	Pasiskirstymas fiziniiais vienetais ir lėšomis
viešojoje bibliotekoje	25	27	1 005 fiz. vnt. už 7 800,99 Eur
miesto bibliotekoje	5	6	212 fiz. vnt. už 1 583,37 Eur
kaimo bibliotekose	70	67	2 856 fiz. vnt. už 19 283,64 Eur

Vienai kaimo bibliotekai iš šių lėšų vidutiniškai tenka 84 fiz. vnt. už 567,17 eurų.

Už Kultūros ministerijos skirtas lėšas įsigyta dokumentų:

Pagal dokumento rūšis:	Pagal dokumento tipą:
knygos – 4 053 fiz. vnt.	spaudiniai – 4 056 fiz. vnt.
garsiniai – 13 fiz. vnt.	natos – 3 fiz. vnt.
garsiniai regimieji – 1 fiz. vnt.	muzikos įrašai – 3 fiz. vnt.
natos – 3 fiz. vnt.	garso įrašai – 10 fiz. vnt.
tęstiniai – 1 fiz. vnt.	vaizdo įrašai – 1 fiz. vnt.
žurnalai – 2 fiz. vnt.	

Pagal finansavimo šaltinius dokumentų įsigyta (be prenumeruojamų periodinių leidinių):

Valstybės biudžeto lėšomis – 4 291 fiz. vnt. – 1 179 pav. už 31 063,38 Eur.

Iš jų:

- Kultūros ministerijos lėšos – 4 073 fiz. vnt. – 1 016 pav. (936 n. pav.) – 28 668,- Eur (*Atskirai išskirtos Kultūros ministerijos lėšos iš valstybės biudžeto lėšų, kad matytųsi, kiek dokumentų įsigyta už konkrečiai rajono bibliotekai skirtas lėšas.*)
- neatlygintinai gauti leidiniai – 216 fiz. vnt. – 215 pav. (195 n. pav.) – 2 385,27 Eur
- gauta iš projektų – 2 fiz. vnt. – 2 pav. (- n. pav.) – 10,11 Eur
- Kitos lėšos – 2 635 fiz. vnt. – 1 230 pav. (350 n. pav.) – 8 506,84 Eur
- Savivaldybės lėšos – 1 fiz. vnt. – 24, Eur (už laikraščio „Tėvynė“ komplektą, įtrauktą į apskaitą)
- ES lėšos – 0 fiz. vnt.

Iš valstybės biudžeto lėšų bibliotekai skirti įvairių leidėjų Kultūros rėmimo fondo lėšomis ar kitų įstaigų bei organizacijų dalinį finansavimą leidybai gavusių projektų išleisti leidiniai, kurie neatlyginamai perduodami bibliotekoms. Taip pat iš šių lėšų gautas 1 leidinys iš Valstybinės lietuvių kalbos komisijos ir 2 leidiniai iš Nacionalinės M. Mažvydo bibliotekos, kurie skirti Metų knygos rinkimų akcijos laimėtojai (gautas 1 knygų komplektas – „penketukas“ vaikams, kurių kitos 3 knygos skirtos iš kitų lėšų).

Už kitas lėšas įsigytus dokumentus galima suskirstyti pagal gavimo šaltinius: dovanos – 1 479 fiz. vnt. 974 pav., gauta iš projektų – 3 fiz. vnt. 3 pav., neatlygintinai gauti iš įvairių leidėjų (Kultūros ministerijai ir įvairiems fondams finansuojant Lietuvos leidyklų leidybos projektus) – 7 fiz. vnt. 7 pav., parama – 903 fiz. vnt. 42 pav., GPM 2 proc. – 18 fiz. vnt. 7 pav., vartotojų atneštos vietoj prarastų – 58 fiz. vnt. 58 pav. ir kt.

Gauta dokumentų iš įvairių tiekėjų: VšĮ Crosmedija (4 pav. 11 fiz. vnt.), „Balto Trader“ (6 pav. 6 fiz. vnt.), Mokslo tyros instituto (1 pav. 6 fiz. vnt.), Avižienių fondo (1 pav. 14 fiz. vnt.), Regioninių kultūrinių iniciatyvų centro (2 pav. 3 fiz. vnt.), asociacijos „Panevėžio lietaus vaikai“ (2 pav. 2 fiz. vnt.), Panevėžio vaikų dienos užimtumo centro (4 pav. 4 fiz. vnt.), Panevėžio teritorinės ligoninių kasos (1 pav. 2 fiz. vnt.), leidyklos „Svajonių knygos“ (44 fiz. vnt.), VU istorijos fakulteto (1 pav. 10 fiz. vnt.), Lietuvos Nepriklausomybės Akto signatarų klubo (2 pav. 34 fiz. vnt.), „Krantų“ redakcijos (1 pav. 2 fiz. vnt.).

AB „Panevėžio keliai“ dovanojos 9 knygas Leonardo da Vinci „Sparnuotosios raidės“ reginčiųjų ir Brailio raštu. Kiekvienai rajono bibliotekai Panevėžio rajono Švietimo, kultūros ir sporto skyrius dovanuoja po CD „Panevėžio krašto tradiciniai muzikantai“. Po vieną egzempliorių leidinių gauta iš Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriato, Europos tarybos, „Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos“, Panevėžio kolegijos, Panevėžio rajono savivaldybės administracijos (knyga „Ramygala“), VšĮ „Iš arti“. Po knygą dovanuoja kolegos – Anykščių L. ir S. Didžiulių VB, J. ir A. Keliuočių palikimo ir studijų centras, 4 leidinius PAVB, Lietuvos bibliotekininkų draugija – 6 fiz. vnt. (5 iš jų padovanoti „Misija Knygnešys“ metu).

Knygų bibliotekoms perdavė LR Seimo nariai – Guoda Burokienė, Rasa Juknevičienė, Mykolas Majauskas.

Paramos būdu gautos knygos – UAB „Vagos prekyba“ parėmė 21 fiz. vnt. už 109,27 eurus; K.Mickevičiaus leidykla „Briedis“ suteikė bibliotekai paramą – 64 fiz. vnt. 2 pav. knygų 287,39 eurus; UAB „Nordina“ – 170 fiz. vnt. 11 pav. knygų už 490,24 eurus;

Ypač gausią – 9 pavadinimų 648 egzempliorių - knygų paramą suteikė labdaros ir paramos fondas „Švieskime vaikus“. Kiekvieną biblioteką pasiekė šio fondo atrinkti serijos „Vaikų bibliotekėlė“ geriausių vaikiškų knygų, išleistų 2015-2016 metais, rinkiniai. Tai jau trečiojo Nacionalinio vaikų literatūros konkurso laureatų knygos.

Fondai papildyti autorių ar knygų rengėjų dovanotomis knygomis. Kiekvienai bibliotekai po knygą („Susitikimai“ ir „Pragaro vėtrų pagairėje“) dovanuoja autorius Aloyzas Jareckas. Apie Panevėžio Senamiesčio gatvę 11 fiz. vnt. dovanuoja knygos sudarytoja Marija Paraščiakienė. Rašytojas kraštievis Algimantas Kaminskas dovanuoja 3-jų pavadinimų knygas bibliotekoms – „Namas“, „Ūkanos atnašavimas“ 1 ir 2 dalis (viso 61 fiz. vnt.). Po knygą bibliotekai dovanuoja V. Daujotytė-Pakerienė, Z. Viseckaitė-Skindzerienė, L. Navickaitė-Greičiuvienė, J.A. Naktinis, D. Urbonienė, L. Kiškienė, V. Račkaitis, J. Putinas, G. Navalinskienė, D. Tamošaitytė, J. Mažylė. Po 2 ir daugiau knygų bibliotekoms padovanojo S.G. Markauskaitė, I. Skapaitė, R. Kuprys, J. Motiejauskas, J. Jurginis, K. Saja, R. Šerelytė, D. Dargis, A. Zurlienė, A. Liekis, R. Pilorius, L. Algminas. Knygas perdavė patys autoriai, jų skaitytojai, Panevėžio apskrities G. Petkevičaitės-Bitės viešojoji biblioteka.

Skaitytojai dovanuoja bibliotekoms populiarių grožinės ir šakinės literatūros leidinių – atrinkus reikalingus leidinius įtraukta į apskaitą 1122 fiz. vnt. Vien 2016 metų akcijos „Knygų Kalėdos“ metu skaitytojai dovanuoja virš septynių šimtų knygų, iš kurių 711 knygų buvo įvertintos ir paskirstytos rajono bibliotekoms. Tarp akcijos dalyvių - Panevėžio rajono savivaldybės administracijos darbuotojai. Knygas dovanuoja Viešosios bibliotekos, Berniūnų, Daukniūnų, Geležių, Gustonių, Jotainių, Miežiškių, Pajstrio, Perekšlių, Piniavos, Ramygalos, Tiltagalių, Vadoklių bibliotekų skaitytojai. 2017 metų akcijos metu gautos knygos bus pajamuojamos jau sekančiais, 2017, metais. Metų eigoje (ne akcijos metu) Berniūnų, Daukniūnų, Miežiškių, Piniavos, Raguvos, Ramygalos, Smilgių, Trakiškio, Tiltagalių, Velžio ir viešosios bibliotekų skaitytojų dovanotos knygos papildė bibliotekų fondus.

Per metus užsakyta ir gauta prenumeruojamų periodinių leidinių – 293 komplektai – 67 pav. (170 komplektai 49 pavadinimai žurnalų ir 123 komplektai 18 pavadinimų laikraščių):

- Viešojoje bibliotekoje – 65 komplektai 60 pav. (45 pav. žurnalų ir 15 pav. laikraščių)
- Miesto bibliotekoje – 15 komplektų 15 pav. (10 pav. žurnalų ir 5 pav. laikraščių)

- Kaimo bibliotekose – 213 komplektų 25 pav. (18 pav. 111 komplektų žurnalų ir 7 pav. 102 komplektai laikraščių).

Vidutiniškai vienoje kaimo bibliotekoje – 6 pav. (3 pav. žurnalų ir 3 pav. laikraščių).

Periodikos prenumeratai Panevėžio rajono taryba skyrė **10,8 tūkst. eurų**. Lėšos užsakymams paskirstytos sekančiai: viešoji biblioteka – 4 007 eurai, Ramygalos (miesto) bibliotekai – 552 eurai, kaimo bibliotekoms – 6 282 eurai.

Visos bibliotekos gauna po dienraštį („Lietuvos rytą“ ar „Respubliką“ pasirinktinai), o taip pat po krašto ar rajono laikraštį – „Tėvynę“ (31 fiz. vnt.), „Panevėžio kraštą“ (21 fiz. vnt.), „Sekundę“ kartu su „Panevėžio balsu“ (20 fiz. vnt.).

Populiariausi žurnalai: „Edita“ (18 fiz. vnt.), „Ji“ (13 fiz. vnt.), „Sodo spalvos“ (9 fiz. vnt.), „Šeiminkė“ (nebeleidžiamas) (8 fiz. vnt.). Jaučiamas trūkumas periodinių leidinių vaikams – jų pasiūla kasmet mažėja. Daugiausiai užsakyta buvo žurnalų „Naminukas“ (18 fiz. vnt.) ir „Justė“ (17 fiz. vnt.). Nesant galimybių užsakyti „Donaldas ir kiti“, šis leidinys kiekvieną mėnesį buvo perkamas (7 fiz. vnt.).

2017 metais gauti prenumeruojami periodiniai leidiniai bendrosios bibliotekos apskaitos knygoje nebuvo fiksuojami, išskyrus vieno pavadinimo laikraštį (prenumeruojami periodiniai leidiniai netraukiami į fondo bendrąją apskaitą nuo 2011 metų). Neįtraukiami į apskaitą todėl, kad tai yra terminuoto saugojimo dokumentai, kurių saugojimo laikas nėra ilgesnis nei vieneri metai. Vienintelis įtrauktas laikraštis – „Tėvynė“ – 1 komplektas už 24,- eurus, kuris yra saugojamas neterminuotai saugyklos fonde. Kiti periodiniai leidiniai kuriam laikui paliekami saugojimui, išduodami skaitytojams, tačiau jie nėra įtraukiami į bendrosios apskaitos knygą, tokiu būdu nefiksuojant ir jų įsigijimo lėšų.

Viešosios bibliotekos fondai pasipildė neatlygintinai gautu periodiniu leidiniu, kuris buvo įtrauktas į bendrosios apskaitos knygą – vieninteliu Lietuvos fotomenininkų sąjungos žurnalo „Fotografija“ numeriu.

Bibliotekos gauna neatlygintinai periodinių leidinių, kuriuos šalies viešosioms bibliotekoms prenumeruoja Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo (SRTR) fondas, įgyvendindamas konkurso „Valstybės teikiamos dalinės finansinės paramos kultūriniais ir šviečiamiesiems projektams“ nuostatus. Viso buvo gauta ir išskirstyta bibliotekoms 42 pav. žurnalų ir 5 pav. laikraščių, iš jų 4 – vaikams. Tai kultūriniai, literatūriniai, meno, religiniai, istoriniai, įvairių Lietuvos kraštų periodiniai leidiniai. Dauguma jų gauta po 4 egzempliorius. Vienintelis minusas, kad šie leidiniai ne iš karto pasiekdavo bibliotekas, kadangi jų gavimo nebuvo galima perskirstyti pašto keliu. Dar papildomai gaudavome po 20 fiz. vnt. kiekvieno „Kultūros barų“ numerio.

Naujai gautų dokumentų procentas dokumentų fonde:

Visame CBS fonde – 3%	Miesto bibliotekoje – 2 %
Savivaldybės VB – 3%	Kaimo bibliotekose – 3%

Vidutinė įsigyto dokumento kaina – 5,72 Eur (lyginant su 2016 m. + 0,32 Eur)

Vidutinė kaina dokumento, įsigyto už Kultūros ministerijos lėšas – 7,04 Eur (lyginant su 2016 m. + 0,33 Eur)

Lėšos, tenkančios vienam gyventojui dokumentams įsigyti:

- Iš viso – 0,99 Eur (viso 39 570,22 Eur)

- Valstybės biudžeto lėšos – 0,77 Eur (viso 31 063,38 Eur) (kartu su KM skirtomis lėšomis)
  - Kultūros ministerijos skirtos lėšos – 0,71 Eur (viso 28 668,00 Eur)
  - Valstybės biudžeto lėšos – 0,06 Eur (viso 2 395,38 Eur) (be KM skirtų lėšų)
- Iš kitų lėšų – 0,21 Eur (viso 8 506,84 Eur)
- Savivaldybės skirtų lėšų – 0,000 eur (be periodikos)

Lėšos, tenkančios vienam vartotojui dokumentams įsigyti:

- Iš viso – 5,51 Eur
- LR kultūros ministerijos skirtų lėšų – 3,99 Eur

Dokumentų nurašymas

- CBS nurašyta iš viso **23 005 fiz. vnt.** 4 337 paskutinio pav. už 10 191,25 Eur. Iš jų:
  - Savivaldybės viešojoje bibliotekoje – **17 864 fiz. vnt.** – **4 824 pav.**
  - Miesto filiale – **151 fiz. vnt.** – **70 pav.**
  - Kaimo bibliotekose – **4 990 fiz. vnt.** – **1 622 pav.**
- Nurašymo **priežastys:**

Susidėvėję ir skaitytojų sugadinti dokumentai	Praradę aktualumą dokumentai	Periodiniai leidiniai pasibaigus saugojimo laikui	Vartotojų prarasti dokumentai	Perduoti į mainų-atsarginį fondą, kitas bibliotekas	Dėl kitų priežasčių prarasti dokumentai
5 412 fiz. vnt. 23%	10 082 fiz. vnt. 44%	0	203 fiz. vnt. 1%	7 027 fiz. vnt. 31%	281 fiz. vnt. 1%

Per ataskaitinius metus fondas sumažėjo 9% (16 085 fiz. vnt.). Fondo mažėjimas fiksuojamas jau daugelį metų, kadangi paprastai nurašytų dokumentų skaičius viršija gautų dokumentų skaičių. Keletą pastarųjų metų nurašytų egzempliorių skaičius dažniausiai būdavo apie devynis tūkstančius.

Lyginant su 2016-aisiais, pasikeitė nurašymas pagal priežastis: jei pernai susidėvėjusių ir vartotojų sugadintų dokumentų nurašymas sudarė net 64%, tai ataskaitiniais metais daugiausiai nurašyta praradusių aktualumą bei perduotų į mainų ir atsarginį fondus dokumentų. Iš viešosios bibliotekos fondų nemažai dokumentų perduota į mainų ir atsarginį fondus – viso 5 180 fiz.vnt. Šiuo metu nebeaktualūs, todėl mažai ar visai nebenaudojami dokumentai buvo atrinkti iš atskirų viešosios bibliotekos skyrių ir perduoti į atsarginį fondą (719 fiz.vnt.) planuojant, kad bus aktualūs mūsų bibliotekoms ateityje. Didesnioji dalis – 4 461 fiz.vnt. – perduoti į mainų fondą. Taip pat didelis kiekis knygų perduotas į šį fondą iš Jotainių (986 fiz.vnt.) ir Katinų (861 fiz.vnt.) bibliotekų, kurios buvo atrinktos ankstesniais metais, tikrinant fondus ir įvertinus kaip nebeaktualios šių bibliotekų skaitytojams (visos knygos išleistos iki 1973 metų).

2017-ais metais daugiausiai dokumentų nurašyta (kartu su perdavimais) iš Viešosios bibliotekos saugyklos (14 169 fiz.vnt.), vaikų literatūros fondo (14 86 fiz.vnt.), abonemento (1 111 fiz.vnt.), informacinių leidinių fondo (844 fiz.vnt.), Jotainių (986 fiz.vnt.), Katinų (861 fiz.vnt.), Liūdynės (734 fiz.vnt.), Velžio (686 fiz.vnt.) bibliotekų.

Pagrindinė nurašymo priežastis, kaip ir kasmet, – susidėvėję ir vartotojų sugadinti dokumentai. Šia priežastimi nurašyti spausdiniai iš 18 bibliotekų fondų. Daugiausiai jų atrinkta ir nurašyta iš VB saugyklos (1476 fiz. vnt.), abonemento (924 fiz.vnt.), vaikų literatūros fondo (632 fiz.vnt.), Liūdynės (411 fiz.vnt.), Velžio (349 fiz.vnt.), Paliūniškio (162 fiz.vnt.) bibliotekų. Lyginant su praėjusiais, 2016 metais, susidėvėjusių dokumentų nurašyta 619 vienetų mažiau.

Praradusių aktualumą dokumentų nurašyta gerokai daugiau nei ankstesniais metais – net 8 387 vienetais. Praradę aktualumą dokumentai buvo atrinkti ir nurašyti išvežant į makulatūrą iš 14 bibliotekų fondų. Daugiausiai – iš VB saugyklos (9 044 fiz.vnt.), informacinių leidinių fondo (277 fiz.vnt.), vaikų literatūros fondo (143 fiz.vnt.), Liūdynės (248 fiz.vnt.) ir Velžio (131 fiz.vnt.) bibliotekų. Vietoj 45 fiz.vnt. vartotojų prarastų dokumentų bibliotekų fondai pasipildė šiek tiek daugiau - 58 - naujais egzemplioriais – viešojoje ir Ramygalos bibliotekose, o iš Linkaučių bibliotekos nurašyti 158 egzemplioriai išvykusių vartotojų negražinti leidiniai.

Atlikus bibliotekų fondų patikrinimus buvo nurašytas nerastas fonduose trūkumas 281 dokumentai–Liūdynėje – 75 fiz.vnt., Velžyje – 206 fiz.vnt. Šiose bibliotekose trūkumas buvo padengtas bibliotekų darbuotojų naujais dokumentais – 61 ir 63 egzemplioriais.

Fondo panaudojimas

- Bendras bibliotekų fondo apyvartos rodiklis – 1,47
  - Savivaldybės viešoji biblioteka – 1,38
  - Miesto bibliotekoje– 0,93
  - Kaimo bibliotekose– 1,55
- Fondo panaudojimo koeficientas:

	<i>Bendrai CBS fonde</i>	<i>Savivaldybės VB</i>	<i>Miesto bibliotekose</i>	<i>Kaimo bibliotekose</i>
<i>Grožinės literatūros</i>	0,62	1,24	0,85	0,51
<i>Teminės literatūros</i>	1,74	0,86	1,29	2,38
<i>Periodinių leidinių</i>		21,92	-	-

Saugyklos fondas

- Saugyklos fonde yra dokumentų – 12 657 fiz. vnt.
- Per metus saugykloje gauta dokumentų – 19 fiz. vnt.

2017 metų pradžioje saugyklos fonde buvo 26 807 dokumentų, iš kurių šakinės literatūros 21 229 fiz. vnt. ir tai sudarė 79 proc. fondo. Grožinės literatūros buvo 5 578 fiz. vnt., kas sudarė 21 proc. fondo. Periodinių leidinių buvo 8 052 fiz. vnt., arba 30 proc. dokumentų fondo. Fondas buvo uždaras ir mažai naudojamas.

Bendras saugyklos *fondo apyvartos rodiklis* taip pat labai mažas – 0,1. Kad sukaupti dokumentai būtų lengvai prieinami vartotojams, nutarta iš saugyklos knygas perduoti abonemento ir informaciniam fondams, o dubletines ir neaktualias skaitytojams – perkelti į atsarginį ir mainų fondą.

I-ame saugyklos reorganizavimo etape nurašyta 14 169 fiz.vnt. dokumentų. Laikinam saugojimui palikta 12 657 fiz. vnt., kurie atlikus išsamią panaudojimo analizę, bus arba perduoti kitiems bibliotekos fondams ir padaliniams, arba nurašyti.

Mainų fondas

Mainų fonde yra 8 506 fiz. vnt. dokumentų.

- Į mainų fondo per metus perduota 6 308 fiz. vnt. dokumentų. Į mainų fondą perduoti dokumentai iš viešosios bibliotekos, Jotainių ir Katinų bibliotekų.
- Iš mainų fondo perduota dokumentų - 0 fiz. vnt.
- Nurašyta - 2 395 fiz. vnt. Priežastis: netinkami naudojimui (susidėvėję, praradę aktualumą).

Atsarginis fondas

- Sukaupta 3 297 fiz. vnt. dokumentų.
- Per metus gauta 719 fiz. vnt. dokumentų. Į atsarginį fondą priimta dokumentų iš VB saugyklos fondo – 523 fiz. vnt. vaikų lit. fondo – 39 fiz. vnt.; metodikos fondo – 157 fiz. vnt.
- Nurašyta 43 fiz. vnt. dokumentų. Dokumentai perduoti Gustonių, Nevėžio, Karsakiškio fiz. vnt.; Liūdynės bibliotekoms

Kiti darbai.

Metų bėgyje su LIBIS programa sutikrintos keturių bibliotekų (Ēriškių, Jotainių, Piniavos ir Raguvos) fondų inventoriaus knygos. Per metus sutikrinti 14 bibliotekų fondų inventoriaus knygų duomenys: Bernatonių, Daukniūnų, Ēriškių, Jotainių, Katinų, Naujamiesčio, Pajstrio, Paliūniškio, Piniavos, Raguvos, Ramygalos, Trakiškio, Upytės ir Velžio. Sutikrinti Ēriškių, Krekenavos, Linkaučių, Naujarodžių ir Šilagalio bibliotekų sąrašai ir atspausdintos trūkstamos abėcėlinio katalogo kortelės.

2017 metais buvo planuoti ir atlikti Liūdynės ir Velžio bibliotekų bei pradėtas Vadoklių bibliotekos fondų patikrinimai. Jų metu patikrinti bibliotekų fondai pagal inventorines fondų knygas, o tuo pačiu įvertintas darbas su fondu.

2017 metais Komplektavimo taryba buvo susirinkus į posėdžius, kuriuose buvo aptarti: bibliotekų fondų komplektavimo klausimai, naujai gautų dokumentų paskirstymas bibliotekoms; užsakytų ir negautų dokumentų analizė; dokumentų nurašymas; bibliotekų fondų planuojamas patikrinimas, dokumentų atranka iš viešosios bibliotekos skyrių fondų ir jų perdavimas į mainų ir atsarginį fondus.

Ataskaitiniais metais Komplektavimo skyriaus darbuotojai pravedė rajono bibliotekininkams mokymus-stažotę „Bibliotekos katalogai ir kartotekos“.

III. VARTOTOJŲ APTARNAVIMAS

Vartotojų telkimas

Gyventojų skaičius

2017 m. Gyventojų registro duomenimis rajone deklaravusių gyvenamąjį vietą gyventojų skaičius daugiau kaip 40 tūkst.

Gyventojų sutelkimo procentas – 17 %:

- Miesto bibliotekoje – 13 %
- kaimo bibliotekose – 15%

Gyventojų sutelkimo rodikliai praktiškai nesikeičia jau eilę metų. Migracija, demografinė situacija bei žemas rajono gyventojų tankumas lemia gan ne itin didelį gyventojų, besilankančių bibliotekose, procentą.

Taip pat įtakos tam turi tai, kad nutolusių nuo bibliotekų gyvenviečių žmonės rečiau lankosi savo mikrorajono bibliotekose ir neišspręstos infrastruktūros problemos: nevažiuoja autobusai, nesutvarkyti keliai ir pan.

Pavyzdžiui:

Tradiciškai didžiausias gyventojų sutelktumas yra šalia Panevėžio esančiose gyvenvietėse, kur didelis gyventojų tankumas (Liūdynė 44%, Berčiūnai 44%), bei lokaliuose gyvenvietėse, kur beveik visi mikrorajono gyventojai ir gyvena kaime, kuriame įsikūrusi biblioteka (Šilų - 31%, Daniūnų 24%).

Pajstrio bibliotekos žemą sutelktumą (8%) lemia tai, kad biblioteka yra vienintelė seniūnijoje, ir nutolusių kaimų gyventojai negali lankytis joje. Taip pat gan žemas sutelktumas yra priemiestinėse ar gyvenvietėse turinčiose didelį gyventojų skaičių (pvz. Dembavos, Naujamiesčio bibliotekos). Gyventojai dirba mieste, ir lankosi ten esančiose bibliotekose.

Vartotojų skaičius

Metai	Viso	Savivaldybės VB	Miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekose
2017	7181	1478	400	5303
2016	7010	1391	396	5223
2015	7182	1352	407	5423

Kasmet įvairiose rajono vietovėse mažėjantis gyventojų skaičius, ypač vaikų.

Emigracija, spartus gyventojų senėjimo procesas įtakoja tai, kad ir vartotojų skaičiaus rajono bibliotekose metai iš metų mažėjo. Tačiau ataskaitiniais metais registruotų vartotojų rajono bibliotekose padaugėjo – 171 arba beveik 3%. Padidėjimą sietume su suaktyvėjusiomis veiklomis bibliotekose, gausesnių renginių ir iniciatyvų skaitytojams skaičiumi ir kitais veiksniais. Vartotojų padaugėjo visos bibliotekų kategorijose.

2017 metais viešosios bibliotekos Skaitytojų aptarnavimo skyriuje skaitė 1478 vartotoja1, t.y. 87 vartotojais daugiau negu 2016 metais. Per einamuosius metus buvo perregistruota 1 198 (81 proc.) vartotojų, naujai užregistruoti 280 vartotojai – tai sudaro 19 procentų visų registruotų vartotojų skaičiaus. Bendras vartotojų skaičius padidėjo suaugusių vartotojų sąskaita, kurie sugrįžo į biblioteką keletą metų joje nesilankę.

Padaugėjo:

Dėl suaktyvintų veiklų skaitytojams, projektinių renginių, atnaujinus bibliotekos patalpas ir pan. (Velžio, Šilų, Jotainių, Gustonijų, Katinų ir kt. bibliotekose).

2017 m. vartotojų sumažėjo:

Dėl darbuotojų ilgalaikio nedarbingumo, motinystės atostogų, darbuotojų kaitos (Žibartonių, Naujarodžių, Dembavos bibliotekose).

Bibliotekos, kuriose yra:

Metai	Iki 100 skaitytojų	101–200 skaitytojų	201–300 skaitytojų	301–400 skaitytojų	401–500 skaitytojų	500 ir daugiau
2017	6	20	7	2	0	1

2016	5	21	7	2	0	1
2015	3	23	7	1	1	1

Vartotojų sudėties pokyčiai

Didžiausią rajono bibliotekų vartotojų dalį, kaip ir ankstesniais, ataskaitiniais metais sudarė skaitytojai vaikai iki 14 metų amžiaus – 2 540. Kitos vartotojų kategorijos jau keletą metų kinta ta pačia tendencija: didėja bibliotekose skaitančių senjorų skaičius – 1 023 (2016 m. – 974). Likę vartotojai vartotojai pasiskirstė taip:

dirbantys asmenys – 2 095 (2016 m. - 1 851),

laikiniai nedirbantys – 733 (2016 m. – 716),

9-12 kl. moksleivių ir studentų atitinkama buvo 521 ir 240.

2017 metais padaugėjo visoms suaugusių grupėms priklausančių vartotojų, labiausia dirbančiųjų (+46).

Iš vaikų - ikimokyklinio amžiaus (+30). Paanalizavus matyti, kad rodikliams įtakos turėjo vykdomo projekto „Maminukų akademijos“ veiklose dalyvaujantys vaikai ir jų tėvai.

Apsilankymų skaičius. Lankomumas

Metai	Viso	Savivaldybės VB	Miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekose
2017	128 291	18 698	8 563	101 030
2016	127 826	17 567	9 351	100 908
2015	150 869	18 343	11 011	121 515

Bendras apsilankymų skaičius bibliotekų sistemoje 2017 m. augo:

✓ 2017 metais viešojoje bibliotekoje padidėjo apsilankymų skaičius 1 131 arba 6%. Vartotojai į biblioteką ateina turėdami tikslą – pasiskolinti bibliotekos spaudinių ar pasinaudoti jais vietoje, gauti informacijos, dalyvauti bibliotekos organizuotame renginyje, susitikti ir pabendrauti su žmonėmis, pasinaudoti elektroninėmis bibliotekos paslaugomis, jaunimas ir vaikai – pažaisti kompiuterinius žaidimus, tėvai su mažais vaikais kartą į savaitę dalyvauti „Maminukų akademijos“ veiklose. Vienas registruotas vartotojas bibliotekoje per metus vidutiniškai apsilankė 13 kartų. Šis rodiklis išliko nepakitęs. Analizuojant apsilankymų rodiklį, būtina atsižvelgti ir į virtualių apsilankymų skaičių.

✓ Kaimo bibliotekose apsilankymų skaičius padidėjo 122. Daugiausiai lankytojų sulaukė bibliotekos, kuriose visus metus vyko projektinės veiklos vaikams ir suaugusiems, edukacinės programos ir kt. Tai Raguvos (+ 792), Naujamiesčio (+898), Molainių (+184), Ėriškių (+364) ir kt. bibliotekos.

Ženkliu lankytojų sumažėjo Jotainių (-517), Žibartonių (-1678), Dembavos (-607), Smilgių (-903) ir kt. bibliotekose – sirgo, keitėsi ar vyko į mokymus darbuotojai, ko pasekoje ilgesnį laiką vartotojai nebuvo aptarnaujami. Atitinkamai mažėjo ir kiti rodikliai.

Lankomumas

Metai	Bendras lankomumo rodiklis	Savivaldybės VB	Miesto biblioteka	Kaimo bibliotekos
2017	18	12,7	21	19
2016	18	12,6	23,6	19
2015	21	13,6	27	22,4

Išduotis

Metai	Viso (fiz. vnt.)	Savivaldybės VB (fiz. vnt.)	Miesto biblioteka (fiz. vnt.)	Kaimo bibliotekos (fiz. vnt.)
2017	352 625	68 319	16 545	267 761
2016	227 059	67 934	8 115	151 010
2015	251 283	73 622	8 920	168 741

Išduodamų dokumentų skaičius ataskaitiniais metais šoktelėjo 55%. Išduotį „išaugino“ nuo 2017 metų visose rajono bibliotekose pradėtas taikyti „Atrankinis apskaitos metodas“, apskaitant spaudinius, išduodamus vietoje.

Viešojoje bibliotekoje dėl padidėjusio registruotų vartotojų, padažnėjusio apsilankymų skaičiaus, išduotis, nors ir nežymiai – augo. 2017 metais vartotojams išduota 68 319 fiz. vnt., t.y. 385 fiz. vnt. daugiau negu 2016 m. Nagrinėjant dokumentų išduotį, galima daryti išvadą, kad dokumentų išduotis nusistovėjo tarp 68 – 70 tūkst., priklausomai nuo skaitytojų ir apsilankymų skaičiaus.

Išduota dokumentų į namus:

Metai	Viso (fiz. vnt.)	Savivaldybės VB (fiz. vnt.)	Miesto biblioteka (fiz. vnt.)	Kaimo bibliotekos (fiz. vnt.)
2017	140 630	28 020	6 082	106 528
2016	129 057	26 962	5 912	96 183
2015	138 826	28 150	6 468	104 208

Išduotų į namus dokumentų skaičius išaugo 9%. Šis rodiklis didėjo visose bibliotekų kategorijose.

Viešojoje bibliotekoje vartotojams į namus išduota 28 020 fiz.vnt dokumentų, ir tai sudarė 41 proc. visos išduoties. Išduotis į namus vis mažėjo ir tik prieš ketverius metus pradėjo didėti (2-1 proc.). Tam turėjo įtakos sprendimas kuo daugiau knygų ir žurnalų iš saugyklos bei informacinio fondų išduoti į namus. Lankytojų skaitančių skaityklose vis mažiau: čia skaitomi laikraščiai ir žurnalai, naudojamosi vieša interneto prieiga. 2017 metais išduodamų dokumentų santykis dar 1 proc. padidėjo išduotų į namus naudai.

Jei 2016-aisiais rajono bibliotekose išduotis į namus sudarė 63%, o išduotis vietoje - 37 %, tai ataskaitiniais metais išduotis vietoje sudarė 70%, o į namus - 30% nuo visos išduoties.

Išduota dokumentų vietoje:

Metai	Viso (fiz. vnt.)	Savivaldybės VB (fiz. vnt.)	Miesto biblioteka (fiz. vnt.)	Kaimo bibliotekos (fiz. vnt.)
2017	211 995	40 299	10 463	161 233
2016	98 002	40 972	2 203	54 827
2015	112 457	45 472	2 452	64 533

Ataskaitiniais metais į namus išduodamos literatūros skaičius išaugo 113 993. Ženkliai išaugo miesto ir kaimo bibliotekų kategorijose, atitinkamai 74 ir 94 procentais. Tai kaip jau anksčiau minėta, atrankinio, vietoje išduodamų spaudinių, metodo rezultatas.

Viešojoje biblioteka 2017 metais daugiau kaip pusę dokumentų išduoties (59 proc.) sudarė išduotis vietoje, nes į namus neišduodami informaciniai, ir kiti vertingi dokumentai, einamojo mėnesio žurnalai ir visi laikraščiai.

Apskaičiuoti dokumentų išduotį vietoje, esant atviriems fondams, kai skaitytojai laisvai renkami reikalingus spaudinius iš lentynų, yra sudėtinga. Skyriuje naudojama lankytojų, dokumentų išduotų vietoje ir bibliografinių užklausų atrankinės apskaitos metodai.

2017 m. didėjo populiarių knygų išduoties apyvarta, bet mažėjo bendras skaitomumo rodiklis. Populiarią knygą per metus skaitytojas paima iki 37 kartų (2016 m. – 34), o vienam skaitytojui per metus išduota vidutiniškai 46 leidiniai (2016 – 49).

Išduota grožinės literatūros:

Metai	Viso (fiz.vnt.)	Savivaldybės VB (fiz.vnt.)	Miesto biblioteka (fiz.vnt.)	Kaimo bibliotekos (fiz.vnt.)
2017	143 232	31 659	9 286	102 287
2016	94 653	31 410	4 515	58 728
2015	102 953	32 853	4 645	65 455

Grožinės literatūros išduotis ataskaitiniais metais padidėjo 50 %. Šis išaugęs rodiklis taip pat sietinas su pakitusia apskaita. Grožinės literatūros išduotis ataskaitiniais metais sudarė 41 proc. visos išduoties. Tikslios, vien knygų (be periodikos) išduoties apskaičiuoti negalima, tačiau galima teigti, kad daugiau išduodama grožinės literatūros knygų.

2017 metais viešojoje bibliotekoje grožinės literatūros išduota 31 659 fiz.vnt., ir tai sudarė 46 % visos išduoties, o šakinės literatūros išduota 36 660 fiz. vnt., t.y. 54 % visos išduoties. Skaitytojai labai laukia naujų knygų, kurias pamato knygynuose, įvairiose reklamose ir nori jas perskaityti, bet bibliotekoje yra tik viena knyga ir jos reikia laukti eilėje (dokumentų rezervavimo galimybė). 2017 metais skaitytojai rezervavo 1 362 (2016 – 1 207) knygų, iš jų 1 157 (2016 m. – 1 048) grožinės literatūros. Rezervuota 155 knygomis daugiau. Panagrinėjus viešosios bibliotekos skaitymo statistiką, matyti, kad moterys skaito kur kas daugiau nei vyrai. Net 72 proc. bibliotekos skaitytojų sudaro moterys. Ir net 80 proc. knygų išduodama taip pat moterims.

Bibliotekose daugiausia skaitoma pramoginė, populiarioji pažintinė literatūra, populiarioji psichologija ir medicina, o „rimtesnės“ literatūros skaitytojų nėra daug. Meilės romanai ir toliau lieka populiarius tarp vidutinio amžiaus moterų. Visada madingos knygos apie tai kaip išmokti gaminti ir kaip numesti svorio.

Vyrai domisi populiariąja pažintine istorine literatūra, ypač apie Antrąjį pasaulinį karą, svarbius Europos įvykius, taip pat mėgstamos žymių istorinių asmenybių biografijos, kelionių vadovai. Jaunimas vis dar skaito knygas apie vampyrus, istorinius trilerius.

2017 m. skaitomiausia knyga viešojoje bibliotekoje - Gounele I. „Dievas visada keliauja inkognito“(29 išdavimai). Labai dažnai skaitytojų pageidaujamos užsienio rašytojų knygos: Hislop V. „Saulėtekis“ (29), Hannah K. „Lakštingala“ (29), „Nakties kelias“ (29), Betts Ch „Vaistininko duktė“ (29), Lark S „Maorės daina“ (27), Moyes J. „Nuotakų laivas“ (27), Chamberlain D. Tylioji sesuo“ (27).

Antrus metus iš eilės bibliotekose viena iš skaitomiausia lietuvių autorių knyga - Nijolės Narmontaitės: „Aktoriai, režisieriai ir studentai: ko nematė žiūrovai“. Tarp skaitomiausių minėtinos Romualdo Granausko, Irenos Buivydaitytės, Elenos De Strozzi, Vytauto Ažušilio, Sigito Parulskio, Kristinos Sabaliauskaitės, Daivos Vaitkevičiūtės knygos.

Populiarios bibliotekose biografinės, atsiminimų, dienoraščių knygos: A.Ruseckaitės „Žemaitės paslaptis“ (26), R.Vanagaitės „Jis“ (25), U. Nasvytytės „Apie pulką ir mergelę“ (21), G. Baikštytės „Gyvenimas kaip teatras“(19), J.Budraičio „Mano kinas“ (15).

Prie didesnio grožinės literatūros skaitomumo rajone prisidėjo ne tik taikytas „Atrankinis vietoje apskaitomų spaudinių metodas“, bet ir po bibliotekas keliaujantys 11 „Knygų lagaminų“ (knygos iš Viešosios bibliotekos fondų). Naudodamiesi šia paslauga, rajono skaitytojai susipažįsta su įvairesne literatūra ir naujais knygų autoriais.

Šia paslauga pasinaudojo Berčiūnų, Daniūnų, Paliūniškio, Velžio ir Trakiškio (net po du knygų lagaminus) bibliotekų skaitytojai.

Išduota teminės literatūros:

Metai	Viso (fiz.vnt.)	Savivaldybės VB (fiz.vnt.)	Miesto biblioteka (fiz.vnt.)	Kaimo bibliotekos (fiz.vnt.)
2017	209 393	36 660	7 259	165 474
2016	132 406	36 524	3 600	92 282
2015	142 659	40 769	4 275	97 615

Ataskaitiniais metais teminės literatūros išduotis padidėjo 58%, tam turėjo įtakos pradėtas taikyti vietoje išduodamiems spaudiniams „Atrankinis apskaitos metodas“, bei situacija, kai periodinė literatūra yra apskaitoma kartu su temine ir sudėtinga tiksliai išskirti.

Viešojoje bibliotekoje išduotis pagal mokslo šakas LIBIS programoje apskaitoma kartu su periodika, kurios didelė dalis priskiriama mokslo šakoms, todėl šakinės literatūros išduoties procentas toks didelis. Tikslios vien knygų (be periodikos) išduoties pagal turinį apskaityti negalime. LIBIS sistemoje galėtume, tačiau *atrankinis apskaitos metodas* tokios galimybės nesuteikia. Vadovaujantis LIBIS SAP duomenimis galima teigti, kad daugiau išduodama grožinės literatūros knygų. Dokumentų išduoties procentas liko nepakitęs. *Grožinės literatūros panaudojimo koeficientas 1,2. Šakinės literatūros panaudojimo koeficientas išlieka - 0,8.* Matome, kad šakinės literatūros panaudojimas labai mažas, nors išduotis ir didelė (žinoma kartu su periodika). Taip yra todėl, kad grožinės lit. procentas fonde tik 37, o šakinės net 63 proc. Situaciją keisti ėmėmės kompleksiskai: nenaudojamas knygas iš saugyklos fondo nurašant, skaitomas ir tas, kurios galėtų būti skaitomos, perduodant į atvirus fondus.

Iš vadovėlių ir mokslinės literatūros daugiausia kartų išduotos: D.G Myers „Psichologija“ (12 kartų), J. Iriondo „Nesustok kelyje“ (11 kartų), N. Putinaitė „Nugenėta pušis“ (15 kartų), V. Andriulis „Lietuvos teisės istorija“ (11 kartų).

Mažėjant mokomosios literatūros poreikiui stengiamasi Skaitytojų aptarnavimo skyriaus fonduose komplektuoti daugiau grožinės literatūros. Ir nors naujų grožinių knygų įsigyjama daugiau, dar daugiau negu pusę fondo sudaro teminė literatūra.

Rajono bibliotekose teminės literatūros išduotis taip pat mažėja, bet paklausūs išlieka psichologijos, medicinos leidiniai.

Periodinių leidinių išduotis:

Metai	Viso (fiz. vnt.)	Savivaldybės VB (fiz. vnt.)	Miesto biblioteka (fiz. vnt.)	Kaimo bibliotekos (fiz. vnt.)
2017	177 619	21 685	5 934	150 000
2016	114 789	21 499	3 151	90 139
2015	124 153	24 910	3 921	95 322

Periodinės literatūros išduotis rajono bibliotekose išlieka aukšta, tai rodo, kad ši literatūra vartotojams yra įdomi ir reikalinga.

Periodinės literatūros panaudojimas bibliotekoje yra aukštas, tai rodo, kad ši literatūra vartotojams yra įdomi ir reikalinga. *Populiarūs išlieka einamųjų metų periodiniai leidiniai.* Kasmet užsakydami žurnalus, atliekame išsamią turimų leidinių išduoties analizę. 2017 metais viešojoje bibliotekoje knygų išduota 46 583 (68 %), periodinių leidinių 21 685 (32 %) kitų dokumentų (natos, vaizdiniai, garso, elektroniniai, skaitmeniniai ir kt.) – tik 37 fiz.vnt.(0,1 %) (palyginimui, 2016 – 17 fiz. vnt.). 2017 m. knygų išduotis išaugo 148 fiz.vnt., periodinių leidinių - 186 fiz. vnt. Išduoties procentas liko nepakitęs.

2017 m. viešojoje bibliotekoje dažniausia į namus buvo išduodami *Šeimininkė, Rasos, Stilius, Laisvalaikis su Respublika, Burda moden, Veidas, Sodo spalvos, Moteris, Mano namai.* 2017 m. teko atnaujinti *Burdą moden*, prenumeratą, šis žurnalas - vienas populiariausių bibliotekoje.

Džiugu, kad kultūriniai žurnalai: *Literatūra ir menas (65), Metai (49), Tarp knygų (44), Gimtasis žodis (35), Kultūros barai(34) randa savo skaitytoją.*

2017 metais viešojoje bibliotekoje užprenumeruota 67 pav. (2016 m. - 68 pav.). periodinių leidinių, iš jų 18 pav. laikraščių. Pavieniems asmenims, organizacijoms ir leidykloms parėmus viso gavome – 42 (2016 m.- 101) pav. periodinius leidinius.

Kaimo bibliotekose periodinių leidinių gauta vidutiniškai vienoje kaimo bibliotekoje –7 pav. (3 pav. žurnalų ir 4 pav. laikraščių). Deja vaikiškų – tik 1 -2 pav.

Ataskaitiniais metais visos rajono bibliotekos gavo po dienraštį („Lietuvos rytą“ ar „Respubliką“ pasirinktinai), o taip pat po krašto ar rajono laikraštį – „Tėvynę“ (31 egz.), „Panevėžio kraštą“ (21 egz.), „Sekundę“ kartu su „Panevėžio balsu“ (20 egz.). Dažniausiai užsakomi bibliotekose buvo žurnalai: „Edita“ (18 egz.), „Ji“ (13 egz.), „Sodo spalvos“ (9 egz.), „Šeimininkė“ (nebeleidžiamas 8 egz.).

Skaitomumas

2017 metai

Bendras skaitomumo rodiklis	Savivaldybės viešojoji biblioteka	Miesto biblioteka	Kaimo bibliotekos
49	5	41	50

Vartotojams skirtos darbo vietos 2016 m.

Vartotojams skirtų darbo vietų skaičius:

Iš viso	Iš jų	Viešojoje bibliotekoje	Miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekose
414		30	18	366

Vartotojams skirtų kompiuterizuotų darbo vietų skaičius:

Iš viso	Iš jų	Viešojoje bibliotekoje	Miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekose

156		12	6	138
-----	--	----	---	-----

Vartotojų orientavimas ir apmokymas

Bibliotekininkų praveštų apmokymų bendra trukmė iš viso – 732 val.

Viešojoje bibliotekoje – 45 val.

Kaimo bibliotekose – 642 val.

Miesto bibliotekoje – 45 val.

Vartotojų mokymai bibliotekose skirti įvairioms skaitytojų grupėms – naujai užsiregistravusiems į biblioteką ar norintiems pagilinti žinias tam tikroje srityje, susirasti informaciją duomenų bazėse, kituose šaltiniuose, ugdyti kompiuterinio raštingumo įgūdžius. Mokymai apima įvairias formas – grupines (ekskursija po biblioteką, kompiuterinio raštingumo pamokos) ir individualias (informacijos paieška įvairiuose šaltiniuose, konsultacijos dirbant su kompiuteriu).

Moksleiviams ir darželių auklėtiniais, kurie nori išsamiau sužinoti apie bibliotekoje teikiamas paslaugas, viešojoje bibliotekoje pravestos 3 ekskursijos, dalyvavo 36 vaikai ir 4 mokymai naudotis bibliotekos el. katalogu ir paieškos sistemomis, dalyvavo 69 vaikai.

Nuo 2009-ųjų metų rajono bibliotekose rengiami kompiuterinio ir internetinio raštingumo mokymai.

2017 metais Viešojoje bibliotekoje mokyta ir suteikta individualių konsultacijų 288 vartotojams.

Konsultacijos suteiktos 134 kartus. Pagal temas konsultacijos pasiskirsto taip: darbas kompiuteriu – 41 (apima įvairias darbo su kompiuteriu sritis: darbas su Word ar kita programa, spausdinimas, skenavimas ir t. t.). 93 - darbas su internetu ištekliais. Didžioji dalis konsultacijų dalis susijusi su bendravimu Skype programa, el. paštas, socialiniai tinklai, paieška internete (paprastai lankytojai moka bent jau elementariai atlikti paiešką internete, ir dažniausia į bibliotekininką kreipiasi, kai nepavykta rasti reikiamos informacijos) ir kiek mažiau domėjosi švietimu, t.y., nuotolinėmis studijomis, kalbų mokymosi galimybėmis internete, el. katalogais, duomenų bazėmis, kultūra ir laisvalaikis (naujienu portalai, teatras, kinas, muzika ir t.t.), darbo paieška ir kita.

Bibliotekoje vartotojų poreikiams siūloma knygų skaityklė „Cybook Odyssey“. Besidomintys skaitytojais individualiai buvo mokomi užsakyti kūrinius portale www.epaveldas.lt ir skaityti skaityklėje bibliotekos patalpose. Deja norinčių nėra daug. Turimais planšetiniais kompiuteriais, vartotojai individualiai ir grupėmis buvo mokomi susirasti ir pasiskolinti elektronines knygas iš portalo *ibiblioteka*. Bibliotekai užsakius „Vyturio“ elektroninių knygų duomenų bazę, vartotojai individualiai konsultuojami, kaip ja naudotis bibliotekos ar savo išmaniuosiuose įrenginiuose.

Populiarėja mokymai naudotis planšetiniais kompiuteriais. Bibliotekoje mokėsi 4 grupės. Šie mokymai ypač aktualūs senjorams, kurie neretai gauna planšetes dovanų. Kadangi ir mokymai, ir mokiniai nestandartiniai, dažnai buvo mokoma individualiai.

Viešojoje bibliotekoje gyventojus kompiuterinio raštingumo mokė trys skyriaus darbuotojos ir vyr. specialistas. Mokymai organizuojami vaikų literatūros skaitykloje, kur sąlygos nėra geros nei besimokantiems, nei mokytojams, nei skaitytojams. Žmonių susidomėjimas bibliotekose, tiek viešojoje, tiek kaimo, rengiamais kursais palyginus su ankstesniais metais sumažėjęs, daugiau teko konsultuoti individualiai įvairiais klausimais.

Žmonės dažniausiai kreipėsi norėdami įgyti kompiuterinio raštingumo pradmenis. Gyventojai taip pat buvo mokomi naudotis bibliotekų elektroniniais katalogais, konsultuojami, kaip vykdyti dokumentų paiešką ir juos užsakyti per bibliotekos tinklalapį, atlikti informacijos paiešką elektroniniuose dokumentuose bei prenumeruojamose duomenų bazėse ir pan.

Vykdam BP2 projektą „Bibliotekos pažangai“ „Štai koks mano kaimas“ buvo parengti mokymai gyventojams „Planšetinių kompiuterių panaudojimo galimybės“ (4 ak. val.). Ataskaitiniais metais, nors projektas baigėsi, mokymai buvo tęsiami. 8-iose bibliotekose, iš projekto gavusiose planšetinius kompiuterius konsultacijos ir mokymai vartotojams individualiai teikiami nuolat.

- Kompiuterinio ir internetinio raštingumo mokymai

2017 metais mokymuose dalyvavo 207 gyventojai.

Konsultacijas pateikusių ir konsultuotų ir gyventojų skaičius – 2 315 (2016 m. - 2 596, 2015 m. - 2 505). Iš viso per 2017 m. - 2 522

Dažnam vartotojui reikėjo pagelbėti kuriant elektroninį paštą, padėti pasinaudoti internetinės telefonijos *Skype* programa ar susikuriant FB ir kt.

Viešojoje bibliotekoje įdiegta naujovė – besidomintys skaitytojai individualiai buvo mokomi užsakyti dokumentus portale www.epaveldas.lt knygų skaitykle „Cybook Odyssey“.

Bibliotekos jau 10 metų bendradarbiauja su Panevėžio apskrities Valstybinės mokesčių inspekcijos skyriumi, organizuojant bibliotekose gyventojų pajamų elektroninį deklaravimą. Vienuolikoje kaimo bibliotekų padedant VMI specialistams savo pajamas el. būdu deklaravo 430 rajono gyventojų.

TBS. TBS problemos. Neigiami atsakymai

2017 metais į Lietuvos bibliotekas buvo išsiųsti 52 dokumentų užsakymai. Gauta 51 dokumentas: 51 originalai ir 6 kopijos. Neigiamų atsakymų buvo 1. Viešojo bibliotekos ir 14 kaimų bibliotekų skaitytojai naudojo kitų bibliotekų sukauptais dokumentais, kurių neturi juos aptarnaujanti biblioteka.

Bibliotekos	2017	2016	2015 m.	2014 m.	2013
Abonentų	3	7	5	7	11
Išsiųsta	52	121	125	144	152
Gauta	51	115	117	135	141
Originalų	45	95	89	101	121
Kopijų	6	20	28	34	20
Gauta neigiamų	1	6	8	9	11

Viešosios bibliotekos skaitytojams gauta 13 dokumentų. Kaimo bibliotekos gavo 38 dokumentus. Iš jų daugiausia:

- Molainių – 8
- Liūdynės – 7
- Ramygalos – 5
- Vadoklių biblioteka – 4
- Berčiūnų - 3

Knygas skolintos iš Lietuvos Nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos (7), Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos (44), Anykščių rajono Liudvikos ir Stanislovo Didžiulių viešosios bibliotekos (1).

Dokumentai užsakomi naudojantis LIBIS tarpbibliotekinio skolinimosi posistemi. Dėl didėjančios elektroninių paslaugų ir dokumentų pasiūlos tarpbibliotekinis skolinimas pamažu praranda aktualumą. Mažam paslaugos populiarumui įtakos turi ir kaina. Vartotojas turi mokėti už persiuntimo išlaidas, mokesį už kopijas, ar skenavimą. Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešajai bibliotekai mokėjome tik už kopijas, o knygas

pasiimdavome patys. Visiems vartotojams TBA paslauga yra mokama. 2017 m. viduryje, išėjus iš darbo ilgametei šią paslaugą teikiančiai darbuotojai, stebimas rodiklio sumažėjimas.

Renginiai

2017 metais suorganizuoti 1408 renginiai (2016 m. 1 364).

	Iš viso	Viešojoje bibliotekoje	Miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekose
Iš viso	1 408	170	89	1 149
Žodinių	496	101	48	395
Vaizdinių	394	42	26	352
Kompleksinių	518	27	15	476
Lankytojų skaičius	24 607	2 519	1 322	20 766

Rajono bibliotekos savo organizuojamais renginiais stengėsi atliepti LR Seimo paskelbtų 2017 metų minėtinas asmenybes bei reiškinius. Organizuoti įvairaus pobūdžio renginiai ir parodos, skirti A.J. Greimui, I.Simonaitytei, K.Bradūnui, Lietuvių kalbos kultūrai, Piliakalniams. Minėtos valstybinės, tautinėms ir kt. šventės, žymių visuomenės veikėjų sukaktys. Bibliotekos įsiliejo į šviečiamąsias akcijas, projektus. Aktyviai dalyvauta Nacionalinėje bibliotekų savaitėje, „Knygų Kalėdų“, akcijoje, vasaros skaitymuose ir kt. Dauguma bibliotekų aktyviai įsijungė į Kalbos kultūros metams paminėti organizuotą akciją „Rašome Maironio eiles dailyraščiu“. Skaitytojai mielai į ją įsijungė, nes buvo smalsu prisiminti ne tik gražią rašybą, bet ir taisyklingą raidžių jungimą. O jaunimui tai buvo naujas iššūkis. Bibliotekos renginiais stengėsi megzti glaudesnį kontaktą su vartotojais, siekiant socialinio, kūrybinio bendravimo. Gyventojai buvo kviečiami atrasti vis daugiau galimybių bibliotekose, realizuoti savo sumanymus, įgyvendinti pomėgius, spręsti bendruomenės problemas.. Skatinant gyventojų švietimą, ne visada yra galimybių į bibliotekas pasikviesti žinomus lektorius, tai reikalauja finansinių investicijų. Šią problemą pavyko šiek tiek išspręsti gavus projektines lėšas. Projektas „Savišvietos akademija“ metu vyko renginiai keliose bibliotekose, įgyvendinant programą asmenybės ugdymo srityje. Vyko teoriniai bei edukaciniai kūrybiniai užsiėmimai, skirti įtraukti gyventojus į kūrybinį savęs pažinimo procesą. Taikant diskusijų, pokalbių, viktorinų metodus, dalyviai susipažino su asmenybę veikiančiais išorės ir vidiniais veiksniais, įgijo kompetencijų savęs ir aplinkos pažinimo, emocinio intelekto, dvasinio tobulėjimo, emocinio raštingumo, streso valdymo, bendradarbiavimo žinių, impulsų tvardymo, jausmų kontrolės, kūno raiškos srityse. Tai perteikė įdomūs lektoriai - Vyrenijus Andrijauskas –jogos meistras, dizainerė, fraktalų mokytoja Brigita Paulauskienė, dizainerė Jurga Jurėnienė.

Gyventojai džiaugėsi šiais susitikimais – jie mokėsi atpažinti stresą, sužinojo būdus, kaip atsipalaiduoti. Pasak jų , tai „puikus, nuostabus laikas praleistas kartu ir dėmesys sau. Kasdieniniam lėkime tai buvo šauni proga pasakyti STOP ir atsigręžti į save.“

Populiarūs renginiai vyko Velžio bibliotekoje, vykdant projektą „Lietuviško kino seansai valstybės atkūrimo šimtmečio išvakarėse“. Gyventojai noriai rinkosi į kino seansus po atviro dangumi, filmų pristatymus.

Bibliotekos – puiki vieta pristatyti vietos kūrėjams savo kūrinius, susitikti su kraštiečiais. Ramygalos bibliotekoje vyko S.G. Markauskaitės knygų „Skulptorius Bernardas Bučas“ ir eilėraščių lyrikos rinktinės „Ilgesio paukščiai“ pristatymas ir susitikimas su autore ir skulptoriaus B.Bučo žmona Ona Bučienė-Obrikat. Susitikimas buvo šiltas ir įdomus. Visuomenininkė J.V. Čiplytė pristatė savo knygą „Eduardas Turauskas“, papasakodama apie šią istorinę asmenybę, žymų diplomata. Vadokliuose paminėti kraštiečiai -kunigas, dramaturgas Kazimieras Čiplys (Vijūnas) bei Jonas Balvočius – Gerutis. Bibliotekoje į diskusijas įvairiomis temomis pakviečia čia gyvenantis kraštiečių skulptorius Gediminas Karalius.

Jau tampa tradicija paminėti bibliotekų įkūrimo sukaktis. Bendruomenės nariai noriai renkasi į pamėgtas šventes. Čia sukviečiami buvę darbuotojai, vietos įstaigų, valdžios institucijų atstovai, skaitytojai. Pristatoma pristatoma veikla, dalinamasi prisiminimais, pagerbiami aktyviausi skaitytojai, bibliotekos draugai,

rodoma meninė programa. Šiais metais savo sukaktis paminėjo Ramygalos, Smilgių, Berniūnų, Trakiškio, Miežiškių bibliotekos.

Paminėta ir J.Tumo-Vaižganto ir Knygnešių muziejaus stronėje 30-ies metų įsteigimo sukaktis. Prisiminti 1987-iejį, kai Panevėžio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos žinioje įkurta ekspozicija Vaižgantui ir knygnešystei atminti. Prisiminimais dalijosi direktorė Rūta Bagdonienė, dabar Vilniuje gyvenanti buvusi bibliotekininkė Vida Liegytė-Butkienė, savo entuziazmu ir darbais prieš tris dešimtmečius įnešusi didžiulį indėlį, kad Ustronės svirnas taptų kultūros židiniu, Seimo narė Rasa Juknevičienė, dabartinis muziejininkas Audrius Daukša.

Suruošti kasmetiniai renginiai bibliotekos muziejuje Puziniškyje – G. Petkevičaitės-Bitės literatūrinės premijos įteikimo (premią įteikta panevėžiečiui A. Kaminskui) ir tradiciniai „Vakarojimai Puziniškio dvarelyje“. Renginiai siekiama visuomenei perteikti šios vietovės reikšmingumą – tęsiama praeitame šimtmetyje čia vykusio šviesuomenės susibūrimo tradicija. Teatralizuota, patrauklia žiūrovui forma pristatomi čia vykę istoriniai įvykiai, plati G.Petkevičaitės-Bitės veikla. Kviečiami muzikos, dramaturgijos atlikėjai, čia savo amatus, kūrybinius darbelius bei sumanymus, paveldo tradicijas gali pristatyti visi norintys. Visų pamėgta retrofotosesija tarsi nukelia į praeitą šimtmetį, leidžia pasijusti istoriniais personažais. Šių metų renginys buvo skirtas pasaulio kultūrų ir tradicijų pažinimui, siekiant atspindėti plačias G.Petkevičaitės-Bitės pažiūras, jos toleranciją kitoms tautoms. Renginio temą „Tai gražumas margo svieto“ atskleisti padėjo puikūs atlikėjai – LabaiTeatras“, choreografas Edgaras Šnipaitis, afrikietišku būgnų – grupė „TamTam“. Projektas „Misija knygnešys“ Panevėžio rajone kūrė laidą apie žymiausias mūsų krašto kultūros objektus.

Mokamos paslaugos

Paslaugų nomenklatūra, pokyčiai ir apimtis

2017 metais rajono bibliotekose ir muziejuose už mokamas paslaugas buvo surinkta **2 270 eur** (2016 m. - 2 130 Eur, 2015 - 1 703 eur).

Rajono bibliotekos ir padaliniai, teikdami mokamas paslaugas, vadovaujasi Panevėžio rajono savivaldybės tarybos 2015 m. lapkričio 26 d. Nr. T-226 sprendimu „Dėl Panevėžio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos teikiamų atlygintinų paslaugų kainų patvirtinimo“.

Viešojoje bibliotekoje populiariausios šios mokamos paslaugos:

- LIBIS skaitytojų pažymėjimo išdavimas;
- Spausdintos informacijos fragmentų kopijavimas;
- Spausdinimas spausdintuvu;
- Dokumentų skenavimas;
- TBA paslaugos;
- Delspinigiai už laiku negrąžintus leidinius.

2017 metais **viešojoje bibliotekoje** už mokamas paslaugas surinkta 422,22 eur (2016 – 415,74.).

Surenkamų pinigų suma vis mažėja, nes vis mažiau į biblioteką atvyksta naujų, jokioje viešojoje bibliotekoje neskaitančių vartotojų, o tuo pačiu mažėja parduodamų LIBIS pažymėjimų skaičius. Ženklių surenkamų pinigų padidėjimą nulėmė nuo 2013 m. sausio pradėti rinkti delspinigiai už pradelstas grąžinti knygas. Vartotojai kompiuterizuotomis darbo vietomis ir internetu ir toliau naudojami nemokamai, bet daugiau teikiama skenavimo ir spausdinimo paslaugų. Viešos interneto prieigos vartotojai patys gali atlikti spausdinimo ir skenavimo darbus.

Kaimo bibliotekose mokamų paslaugų suteikta už 823 eur (2016 m. - 764 eur).

Ramygalos bibliotekoje – 108 eur (2016 m. - 100 eur).

Rajone gyventojai bibliotekose moka už kopijavimo, spausdinimo ir skenavimo paslaugas. Įdiegus Raguvo, Velžio, Piniavos ir Naujamiesčio bibliotekose LIBIS SAP posistemį, buvo pradėti platinti vieningi LIBIS skaitytojų pažymėjimai:

<i>Skaitytojų pažymėjimų pardavimas per 2017 m.</i>				
	<i>Velžio biblioteka</i>	<i>Raguvos biblioteka</i>	<i>Naujamiesčio biblioteka</i>	<i>Piniavos biblioteka</i>
Iš viso:	20	100	15	47

Populiariausia rajono gyventojai tarpe - kopijavimo paslauga.

Muziejuose mokamų paslaugų suteikta už 580 eur (2016 m. - 930 eur, 2015 - 300 eur). Tai mokestis už lankytojų bilietus bei edukacines programas ir ekskursijas. Nors bibliotekos muziejai gan populiarūs lankytojų tarpe, jų pasiekiamumui itin svarbi infrastruktūra. Dažniausiai visos veiklos muziejuose vyksta šiltuoju sezonu, o ataskaitiniais metais orai buvo nepalankūs, nuo lietaus keliai tapo sunkiai pravažiuojami, remontuojami - dideli, 45-50 vietų autobusai atsisakydavo vežti į juos ekskursijas, tad surinktų už bilietus ir edukacines programas lėšų sumažėjo.

IV. DARBAS SU SKAITYTOJAIŠ VAIKAIŠ

Skaitytojų telkimas

Gyventojų vaikų skaičius

Panevėžio rajone 2017 m. nuo gimimo iki 14 metų amžiaus gyveno 4 684 (Lietuvos statistikos departamento duomenimis). Vaikai sudaro gan gausią rajono bibliotekų skaitytojų grupę, tačiau jų skaičius mažėja kasmet.

Vaikų sutelkimo procentas

- Miesto filiale – 61%
- kaimo filialuose – 28%

Surinkti duomenis apie bibliotekos mikrorajone gyvenančius vaikus darosi vis sudėtingiau – nebelieka medicinos punkty, mokyklų, iš kurių bibliotekininkai susirinkdavo informaciją. Dėl demografinių, socialinių veiksnių kaime rajono vietovėse vaikų mažėja, mažėja ir jų sutelktumas. Tendencijos telkiant gyventojus vaikus, nesikeičia jau daug metų:

- emigracija (į užsienį gyventi išvykstantys tėvai išsiveža vaikus),
- žemas gimstamumas,
- uždaromos mokyklos rajone.

Didesnis jis išlieka bibliotekose, įsikūrusiose viename pastate kartu su ugdymo įstaigomis (Berčiūnų 67%, Liūdynės 54% ir kt., mažesnis - bibliotekose, veikiančiose priemiestinėse gyvenvietėse. Pavyzdžiui, Dembavos 13%, Velžio 15% bibliotekų mikrorajone gyvena nemažai vaikų, tačiau jie mokosi mieste, tikėtina, kad ir aktyviau naudojasi miesto bibliotekų paslaugomis.

Neretai, nors vaikų skaičius mikrorajone nedidelis, bet į gyvenvietėje veikiančią mokyklą jie yra atvežami iš kitų mikrorajonų ir lanko mokyklos patalpose, arba netoliese esančią viešąją biblioteką, tad atitinkamai ir sutelktumas yra didesnis.

Uždarant rajone pradines, pagrindines mokyklas, o vaikus vežant į mokyklas didesnėse gyvenvietėse, vaikai arba apsilanko tos vietos bibliotekose, arba vėliau grįžę, nebesuspėja apsilankyti savose. Todėl vis sunkiau pritraukti vaikus į bibliotekas. Geriausiai tai sekasi vasarą, atostogų metu jie prisiregistruoja savo gyvenvietės bibliotekose.

Vartotojų aptarnavimas

Skaitytojų vaikų aptarnavimas

Metai	Viso	Savivaldybės VB	Miesto biblioteka	Kaimo bibliotekos
2017	2 565	427	192	1 946
2016	2 674	423	191	2 060
2015	2 658	343	179	2 136

Iš 7 181 rajono bibliotekų vartotojų – 2 565 vaikai. Ataskaitiniais metais vaikų skaitytojų skaičius Viešojoje ir Ramygalos bibliotekose praktiškai išliko toks tas, o kaimo bibliotekose sumažėjo 5%. Apskritai kasmet po 1 – 4 vaikus vidutiniškai sumažėja kiekvienoje bibliotekoje: pereina į vyresnių grupes, nebeskaito ir kt. Įvairios atraktyvios veiklos pastebimai leidžia suburti bibliotekose gausesnį skaičių vaikų. NVŠ veiklos (Paliūniškio, Raguvos, Velžio, Ramygalos, Gustonių bibliotekose), kūrybiniai užsiėmimai (Miežiškių, Piniavos bibliotekose) didina vaikų užimtumą ir bibliotekinio darbo rodiklius.

Viešojoje bibliotekoje pusę skaitytojų vaikų (51%) ataskaitiniais metais sudarė pradinių klasių moksleiviai, 37% – V-VIII klasių. „Maminukų akademijos“ veiklos dėka iki 12% padaugėjo mažiausiųjų, ikimokyklinio amžiaus skaitytojų.

Apsilankymų skaičius

Metai	Viso	Savivaldybės VB	Miesto biblioteka	Kaimo bibliotekos
2017	61 398	5 932	5 601	49 865
2016	67 184	5 993	6 246	54 945
2015	76 746	4 961	6 970	64 815

Mažėjant vaikų vartotojų skaičiui, mažėja ir jų lankomumas. Didžiausią lankytojų dalį sudaro interneto bei įvairių renginių lankytojai. Tačiau pastaraisiais metais vis daugiau namų ūkių įsigyja kompiuterius, tad retėja ir vartotojų vaikų apsilankymai bibliotekose – bibliotekose internetu dažiau naudojasi nepasiturinčių šeimų vaikai ir jaunimas.

Apsilankymų skaičius labiausiai sumažėjo kaimo bibliotekose - 10%.

Vaikų apsilankymų skaičius ženkliau padidėjo Raguvos (+318), Miežiškių (+405), Naujamiesčio (+336), Piniavos (+206) bibliotekose. Šiose bibliotekose vaikų užimtumui skiriamas didelis dėmesys: vyksta NVŠ veiklos, edukaciniai užsiėmimai ir kt. Lankytojų vaikų skaičius mažėjo Naujarodžių, Žibartonių, Smilgių, Dembavos bibliotekose, kur ilgesnį laiką buvo neaptarnaujami lankytojai.

Viešojoje bibliotekoje nei skaitytojų vaikų, nei literatūros išduotis nesumažėjo, bet dėl nepatogumų bibliotekos remonto metu, jų apsilankė šiek tiek mažiau nei 2016-aisiais. Vaikai naudojami penkiais vaikų literatūros skaitykloje buvusiais kompiuteriais, remonto metu galėjo naudotis penkiais kompiuteriais prie suaugusiųjų skaityklos, po remonto – keturiais kompiuteriais vaikų skaitykloje. Užregistruoti 118 vartotojai, kurie naudojami kompiuteriais 1 843 kartus. Stebimas dėl remonto sumažėjusių interneto vartotojų ir apsilankymų skaičių.

Lankomumas

- bendras lankomumo rodiklis – 24
- viešojoje bibliotekoje – 14
- Miesto bibliotekoje – 29
- kaimo bibliotekose – 26

Išduotis

Metai	Viso (fiz.vnt.)	Savivaldybės VB (fiz.vnt.)	Miesto biblioteka (fiz.vnt.)	Kaimo biblioteka (fiz.vnt.)
2017	109 041	9 988	5 689	93 364
2016	58 962	9 315	2 709	46 942
2015	67 905	8 831	2 691	56 383

Kasmet skaitytojai vaikai vis mažiau skaito, o ir knygų pasiūla nedžiugina. Išduodamos literatūros skaičius padidėjo 50 079 fiz. vnt. Šis pokytis įvyko, pradėjus taikyti „Atrankinės apskaitos metodą“ išduodamiems vietoje spaudiniams apskaityti.

Per metus viešosios bibliotekos skaitytojams vaikams išduota 9 988 dokumentai. Iš jų 8 552 vnt. grožinės literatūros (85,6%) ir 1 436 (14,4%) – mokslo šakų literatūros. Išduotis padidėjo 673 vnt., iš kurių 639 fiz. vnt. sudarė grožinės literatūros išduotis.

Populiariausios vyresniųjų knygos buvo šios: A.de Sent-Egziuperi „Mažasis princas“ buvo išduotas 22 kartus (turime keletą egzempliorių), J. Green „Dėl mūsų likimo ir žvaigždės kaltos“(13), L. Lowry „Siuntėjas“(12), D. Opolskaitės „Ir vieną kartą, Riči“, H. Malot „Be šeimos“ (po 11 kartų), A. Frank „Dienoraštis“, K. Cass „Karūna“, V. Goldingo „Musių valdovas“, Vaižganto „Dėdės ir dėdienės“ J. K.Rowling „Haris Poteris ir išminties akmuo“ (po 10 kartų).

Tarp pradinių klasių literatūros populiariausios buvo J. Kinney „Nevykėlio dienoraštis“ (aštunta knyga „Ilga kelionė“-13 kartų, 10-ta knyga „Seni laikai“ 11 kartų, 3-ia knyga „Paskutinis lašas“ ir pirma knyga „Grego Heflio žurnalas“ – po 10 kartų. Populiarios (skaitytojų paimtos bent 10 kartų) M. Gripės „Hugas ir Jozefina“, R. Dahl „Matilda“, A. Lindgren „Ronja plėšiko duktė“, P. van Loon „Siaubų autobuso“ knygos, D. Walliams knygos „Berniukas milijardierius“, „Didysis senelio pabėgimas“, F. Simon „Blogiuoko Henrio“ seriją, J. Wieslader knygos apie Mamulę Mū, V. V. Landsbergio „Arkloio Dominyko meilė“, O. Jautekės „Gimtadienis su žvirbliu“, K. Kasparavičiaus knygos. Patys mažiausieji graibstė L. Žutautės knygeles apie Kakę Makę, R. Scotton knygas apie katinėlį Juodį A. Cassalis – apie peliuką Luką. Vaikučių ir mamų mėgstamos knygelės su garsais „Didžioji įgarsinta ūkio knyga“, „Ropė“.

2017 metais vaikų literatūros skaitykloje vyko remontas, todėl susidurta su tam tikrais iššūkiais: teko optimizuoti vaikų literatūros fondą, atrinkti tikėtinau paklausesnes knygas ir laikinai su jomis prisiglausti suaugusiųjų skaityklos erdvėje, po remonto persikelti į naujas vaikų skaityklos erdves. Suaugusiųjų skaitykloje vaikų literatūros fondas glaudėsi nuo birželio 30-osios iki spalio 30-osios (4 mėn.) Tada knygos bandė susirasti savo vietą naujojoje skaitykloje.

Metų pabaigoje viešosios bibliotekos atsinaujinusi vaikų literatūros skaitykla pradžiugino mažuosius skaitytojus ryškiomis sienų spalvomis, naujomis lentynomis, jaukia erdve mažiesiems skaitytojams. Sumažėjęs vaikų skaityklos plotas išprovokavo priimti kai kuriuos sprendimus: nuspręsta dalį teminės literatūros (neatitinkančios vaikų poreikių) perduoti suaugusiųjų skaityklai, dublikatus perduoti mainų ar atsarginiams fondams arba nebeaktualias – nurašyti. Grožinė vyresniųjų paauglių literatūra fiziškai atsidūrė suaugusiųjų abonemente.

Knygas dažniau skaito I – V klasių mokiniai, vyresnieji, bibliotekininkų pastebėjimu, jei skaito, tai tik programinę literatūrą. Mažesnius domina spalvinga, nauja literatūra, didesniu šriftu, apie gyvūnus, darbelius ir pan.

Ataskaitiniais metais vidutiniškai viena kaimo biblioteka gavo:

- Knygų vaikams 65 fiz. vnt. 17 pav.
- Periodinių leidinių vaikams po 1 – 2 pav.

Grožinės literatūros išduotis

Metai	Viso (fiz.vnt.)	Savivaldybės VB (fiz.vnt.)	Miesto biblioteka (fiz.vnt.)	Kaimo biblioteka (fiz.vnt.)
2017	62 967	8 552	4 901	49 514
2016	37 051	7 658	2 418	26 975
2015	41 431	6 910	2 388	32 133

2017 metais skaitomiausia vaikų knyga viešojoje bibliotekoje - Antuano de Sent-Egziuperi „Mažasis princas (24 kartai). Tarp vaikų populiarios **Linus Žutautės knygos:** „Kakė Makė ir pabėgusios ausys“ (16), „Kakė Makė ir dantukų fėjos puota“ (12), „Kakė Makė ir svajonių gimtadienis“. Iš užsienio autorių: P. van Loon „Vilkolakiuko Dolfo “ serija, Knister knygos apie raganą Lilę. Lentynose neužsiguli J. Kinney „Nevykėlio dienoraščio“ bei R. R. Russel „Prietrankos dienoraščio“ knygos. Vaikai mielai skaito K. Kasparavičiaus „Trumpas istorijas“ (13), J. Ir T. Wieslander „Mamulė Mū“ (12), A. Lindgren „Emilis iš Lionebergos“ (12), „Ronja plėšiko duktė“ (11). Vėl grįžta susidomėjimas J. K. Rowling knygomis apie Harį Poterį.

Paaugliai daugiausiai skaitė šias knygas: R. Unos „Atjunk“ (14), R. Šerelytės „Rebekos salos“ (13), John Green „Dėl mūsų likimo žvaigždės kaltos“, S. Lagerlöf „Portugalijos karalius“ (11), B., L.Lowry „Siuntėjas“.

Teminės literatūros išduotis

Metai	Viso (fiz.vnt.)	Savivaldybės VB (fiz.vnt.)	Miesto biblioteka (fiz.vnt.)	Kaimo biblioteka (fiz.vnt.)
2017	46 074	1 436	788	43 850
2016	21 443	1 657	287	19 499
2015	23 146	1 921	303	20 922

Periodinius leidinius skirstant bei apskaitant temomis, sudėtinga išskirti ir analizuoti, kiek buvo panaudota bibliotekų fonde esančių teminės literatūros knygų. Tačiau turint omenyje, kad teminės literatūros vaikams filialuose gaunama mažai, pastaraisiais metais jos panauda mažėja – skaitytojai naujausios informacijos dažniausiai ieško internete.

Periodinių leidinių išduotis

Metai	Viso (fiz.vnt.)	Savivaldybės VB (fiz.vnt.)	Miesto biblioteka (fiz.vnt.)	Kaimo bibliotekos (fiz.vnt.)
2017	42 592	648	531	41 413
2016	21 757	592	251	20 914
2015	24 376	1 050	226	23 100

Periodiniai leidiniai vaikų tarpe ypač paklausūs.

Pastaraisiais metais jaučiamas periodinių leidinių vaikams trūkumas – jų pasiūla kasmet mažėja. Daugiausiai rajono bibliotekoms buvo užsakyta žurnalų „Naminukas“ (18 fiz. vnt.) ir „Justė“ (17 fiz. vnt.). Nesant galimybių užsakyti „Donaldas ir kiti“, šis leidinys kiekvieną mėnesį buvo perkamas (7 fiz. vnt.).

Rajono bibliotekos dažniausiai gauna tik po vieną periodinį leidinį vaikams, vaikai mielai skaito ir senesnių metų žurnaliukus.

Skaitomumas

bendras skaitomumo rodiklis – 42,5

- *viešojoje bibliotekoje – 23,4*
- *miesto filiale – 30*
- *kaimo filialuose – 50*

Renginiai vaikams

	Iš viso	Viešojoje bibliotekoje	Miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekose
Iš viso	770	98	63	609
Žodinių	317	77	41	240
Vaizdinių	161	14	14	133
Kompleksinių	308	7	8	293
Lankytojų skaičius	12 197	1 336	692	10 169

2017 metais suorganizuota 770 renginiai vaikams, kuriuose apsilankė 12 197 lankytojai.

Rajono bibliotekos aktyviai įsijungė į „Metų knygos“ rinkimus. Jaunieji skaitytojai visada laukia susitikimų su knygų autoriais. Piniavos ir Velžio bibliotekų mažuosius skaitytojus nudžiugino populiarios knygos „Laimė yra lapė“ autorių Evelinos Daciūtės ir Aušros Kiudulaitės viešnage.

Išradinga Piniavos bibliotekininkė Jolanta Šimeliūnienė kartu su mokyklos-darželio pradinukais nusprendė patys prisijaukinti „laimę – lapę“ - laukdami viešnių pasigamino savo laputes! Velžio bibliotekos skaitytojai knygos „Laimė yra lapė“ priešlapyje išskaitė, kad laimė yra šermukšnių uogienė, o bibliotekininkė savo podėliuose kaip tik rado rudenį virto šio oranžinio skanėsto, kuriuo ir pradžiugino knygos autorės.

Susitikimas su rašytoja Rebeka Una pradžiugino Vadoklių bibliotekos jaunosius lankytojus. Ji atvyko su šeimos nariais - septintoku sūnu Pijumi ir jo seneliu - Kauno dramos teatro aktoriumi Antanu Kurkliečiu. Jauniesiems skaitytojams pristatė knygėlę „Aš esu Tomas, seklys“. Vaikai dalyvavo žaidimuose, klausė knygos ištraukų. Renginio pabaigoje visi vaikučiai gavo knygą su rašytojos autografu.

Daug renginių vaikams ir jaunimui vyksta Upytės bibliotekoje. Jaunieji lankytojai čia randa bendravimo džiaugsmą. Jie čia ruošia pamokas, dalinasi mintimis apie pomėgius, pamėgtas akcijas, iniciatyvas. Bendradarbiaujama su Upytės A. Belazaro pagrindine mokykla, nuolat eksponuojami mokyklos keramikų būrelio narių darbai. Vaikams patraukliai pateikiamos valstybinės, kalendorinės šventės, pristatomi rašytojai, poetai.

Daug kūrybinių renginių vaikams vyksta, vykdant neformalaus švietimo veiklas keliose rajono bibliotekose. Edukaciniai renginiai ruošiami pagal programų tematiką.

Paliūniškio bibliotekos programos „Su pasaka į gyvenimą“ vadovė bibliotekininkė Dalia Runavičienė džiaugiasi, galėdama mažiesiems perteikti kūrybinį džiaugsmą. „Veiklų metų skaitome knygeles ir jas aptariame gardžiuodamiesi kvapnia arbata. Vaidiname-kalbamės kumštinių lėlių pagalba. Mes čia diskutuojame ir žaidžiame. Čia vyko ir įvairūs edukaciniai užsiėmimai: kūrėme stebuklingą gėlės žiedą, velykinį kiškutį, dekupažavome lėkštelę. Ir aišku kuriame ir piešiame pasakas.“, -teigia Dalia. Įkvėpti vadovės, vaikai sugalvojo nupiešti pasaką ant takelio, vedančio per gyvenvietę. „Nupiešėm pasaką ant takelio. Pasaką – įvairiomis spalvomis, pasaką su saule ir šypsena. Pasaką apie gaidį ir gėlę. Pasaką apie mergaitę.... Pasaką su širdele ir su meile! Tai bus linksma ir skruzdėlytei, ir žiogui, ir kitiems mažiesiems vabaliukams šiuo takeliu keliauti!“ – taip apibūdino savo kūrybą dalyviai. Raguvo bibliotekoje jau antrą sezoną vaikai dalyvauja veikianti neformalaus švietimo programa „Mes esam ETNO II“. Vaikai pamėgo kūrybines dirbtuves „Fotografuoju save ir savo kaimą“, ruošiamas pažintines ekskursijas pas įdomius krašto žmones. Pabuvota kino mechanikės Marytės Virbickienės privačiame kino muziejuje, menininko, drožėjo A. Jodzevičiaus sodyboje. Viena iš Ramygalos bibliotekos programos temų - „Senieji lietuvių amatai“. Susitikimuose su tautodailininkais vaikai susipažino su lino apdirbimo technologija bei pagamintais gaminiais, mokėsi austi juostas, pinti iš vytelių.

. Gustonių bibliotekos – UDC vykdomas dienos centro projektas suteikia galimybę Gustonių kaimo vaikams mokytis socialinių ir higieninių įgūdžių, užsiimti aktyvia kultūrine ir sportine veikla, skirti laiko pamokų ruošai, o taip pat pavalgyti pavakarius. Dalyvaujanti bibliotekininkės R. Masiokienės organizuojamose edukacinėse veiklose vaikai išstobulino daugelį įgūdžių.

Labai džiugus įvykis Raguvo bibliotekoje – moksleivės sukurtos knygos pristatymas „Vakarai tau“ – tai pirmoji Raguvo gimnazijos aštuntos klasės moksleivės Inesos Skapaitės poezijos knygelė. Knygoje yra penkiasdešimt devyni eilėraščiai ir penkios iliustracijos. Savo kūryba Inesa palietė laisvę, vienatvę, depresiją, senelių mirtį, laimę, džiaugsmą ir prisiminimus. Į knygos sutiktuves atvyko gausus būrys svečių, draugų, artimųjų. Netrūko gražių žodžių ir jausmingų palinkėjimų knygos autorei.

Daugiausiai renginių vyksta viešojoje bibliotekoje, juos ruošia vaikų literatūros skaityklos darbuotojai. Vyksta **98** renginiai vaikams (14 vaizdinių, 77 žodiniai, 7 kompleksiniai), kuriuose apsilankė **1336** vaikai. „Maminukų akademija“ surengė 52 renginius, 16 iš jų – rajono bibliotekose.

Pristatyti lietuvių bei užsienio rašytojai, surengtos parodos rašytojų jubiliejams: „**Knygos gimsta iš širdies**“ (Vytauto Račicko 60-mečiui), „**Meg –paauglių rašytoja**“ (M. Cabot 50-mečiui), Amerikos rašytojos Lois Lowry – 80-mečiui, literatūros paroda, skirta tarptautinei vaikų knygos dienai „**Augti su knyga**“.

Bibliotekoje savo kūrybą nuolat pristato vaikai iš įvairių rajono vietovių, savo darbais jie papuošia vaikų bibliotekos erdves: Liūdynės vaikų karpinių – „**Snaigės šoka žiemos šokį**“, lopšelio-darželio „Draugystė“ organizuota Panevėžio miesto ikimokyklinio ugdymo įstaigų kūrybinių piešinių – „**Mes iškelsim trispalvę aukštai**“, Paliūniškio pagrindinės mokyklos jungtinės priešmokyklinio ugdymo grupės vaikų darbų – „**Aš skaitau**“, Velžio lopšelio-darželio vaikų, tėvelių ir pedagogų pagamintų muzikos instrumentų iš gamtinės medžiagos, buitinių atliekų ir įvairių daiktų – „**Randu, gaminu, groju**“, bei vaikų piešinių paroda „**Lietuvių liaudies dainelės vaikų kūryboje**“, Panevėžio dailės mokyklos mokinių keramikos darbų – „**Atgimusios knygos**“, Panevėžio rajono psichologinės tarnybos organizuotos veiksmo savaitės „Be patyčių“ darbų parodos

„**Draugystės arbata**“ (5-7 kl. Mokinių sukurti puodeliai), „**Mano klasė - draugiškiausia**“ (8-10 kl. Mokinių sukurti koliažai), bei „**Tu man rūpi**“, skirta Pasaulinei psichikos sveikatos dienai, Panevėžio lopšelio - darželio "Draugystė" vaikų kūrybinių piešinių paroda „**Manęs negalima skriausti, aš turiu teisę būti kitoks**“. Vienus džiugino, kitus gąsdino profesionalaus dailininko **Vitalijaus Mazūro** lėlės, sukurtos spektakliui „**Coliukė**“.

Įvyko keletas susitikimų su profesionaliais kūrėjais (Žr. *Projektas „Biblioteka augina skaitytoją: „Maminukų akademija“*), o kalėdinis susitikimas įvyko su Metų knygos rinkimuose nominuotos knygos „Aš esu Tomas seklys“ autore Rebeka Una.

Vaikų atostogų metu surengtos dvi keturių dienų stovyklėlės „**Kai lauke šalta**“ bei „**Margi raštai**“, kurių metu, be kita ko, stovyklautojai paruošė ir pristatė pasakas mažiesiems maminukams.

Buvo švenčiamos kalendorinės šventės:

Edukaciniai užsiėmimai parengti valstybės atkūrimo dienai paminėti („Vasario 16-ąją švęsk linksmi ir išradingai“), knygnešio dienai, su vaikais švęstos Užgavėnės (prieš tai surengtos kaukių gamybos dirbtuvėlės), vaikų Velykėlės, prieš Kalėdas su vaikais kepti meduoliai.

Draugaujame su lopšelio- darželio „Draugystė“ vaikais, kurie dalyvavo bibliotekoje edukaciniuose užsiėmimuose, draugystės dienoje, vaidino mažiesiems maminukams, Tolerancijos dienos proga drauge su Beržų progimnazijos moksleiviais kūrė bendrus piešinius.

Edukaciniai skaitymo skatinimo užsiėmimai vaikams vyko lopšelyje-darželyje „Pasaka“.

Informaciniam raštingumui skirta: pamokos 5-6 klasių mokiniams „Ar esi saugus internete?“, popietė „Saugus ir draugiškas internete“, 100-mečio programavimo valanda.

Neformaliojo švietimo veiklos

- Ataskaitiniais metais šešiose rajono bibliotekose buvo bibliotekininkų parengtos arba atnaujintos ir įgyvendinamos neformaliojo vaikų švietimo programos (NVŠ). Tai „Jaunieji krašto tyrinėtojai“, „Su pasaka per gyvenimą“, „Mes esam ETNO II“, „Etninės kultūros pažinimas“, „Kūrybinis langas į gantą“. Jose dalyvavo daugiau kaip 40 rajono vaikų.

V. Informacijos ir kraštotyros veikla

LIBIS PĮ diegimas

Viešojoje bibliotekoje LIBIS PĮ įdiegta 2000 m. pabaigoje. Yra įdiegti šie LIBIS programinės įrangos moduliai bei posistemės:

- 2000 metų pabaigoje LIBIS PĮ diegimas;
- 2004 metais įdiegta LIBIS SAP posistemė viešojoje bibliotekoje;
- 2005 metais įdiegta LIBIS TBA posistemė;
- 2008 metų pabaigoje įdiegta LIBIS elektroninių paslaugų posistemė;
- 2009 metais įdiegta nauja bibliotekos www katalogo versija;
- 2010 metais įdiegta: Dokumentų gražinimo įrenginys (DGĮ), LIBIS Automatinio skaitytojų informavimo PĮ, Fondų patikros PĮ;
- 2011 metais: atnaujinta Automatinio skaitytojų informavimo PĮ, sukurtas vieningas viešųjų bibliotekų elektroninių paslaugų portalas www.ibiblioteka.lt;
- 2012 - 2013 metais instaliuota ir pradėjo funkcionuoti LIBIS skolų administravimo posistemė;
- 2013 metais įdiegta LIBIS PĮ Ramygalos miesto bibliotekoje;
- 2013 metais - LIBIS „Debesų kompiuterija“ (2013 m. rugsėjo mėn. LIBIS duomenys iš bibliotekos serverio perkelti į Lietuvos nacionalinės M.Mažvydo bibliotekos serverį).
- 2014 metais LIBIS versija papildyta elektroninių knygų skaityklių užsakymo ir išduoties galimybe.

- 2015 metais gautos ir pradėtos išdavinėti knygų skaityklės „Cybook Odyssey“.
- 2016 m. atnaujinta LIBIS versija, jokių reikšmingų pokyčių neįvyko.
- 2017 m. plėtra rajone: LIBIS PJ įdiegta Naujamiesčio, Raguvos, Piniavos, Velžio bibliotekose.

Ataskaitiniais metais vasario – kovo mėn. viešosios bibliotekos padalinuose pradėta diegti LIBIS PJ ir apmokyti darbuotojai. Darbas su skaitytojų aptarnavimo posisteme (SAP) pereinamuoju laikotarpiu bibliotekose vyko skirtingais tempais: Naujamiesčio bibliotekoje išduota 32 proc., Piniavos – 50 proc., Raguvos – 58 proc., Velžio – 99 proc. dokumentų.

Įgyvendintą M.Mažvydo bibliotekos projektą „Lietuvių literatūros klasikos kūrinių perkėlimas į elektroninę erdvę“ biblioteka 2015 metais gavo 2 elektronines knygų skaitykles „Cybook Odyssey“ ir pradėjo jas išdavinėti skaitytojams skaityti bibliotekos skaityklose. Skaitomus literatūros kūrinius galima užsisakyti portale www.epaveldas.lt, o skaitykles – bibliotekų elektroninių paslaugų portale www.ibiblioteka.lt. Kadangi išduoti į namus skaityklių nėra galimybių, o kūriniai – tik literatūros klasika, el. knygų skaityklė tik LIBIS pagalba 2017 m. išduota 12 kartų, 2016 m. – 8 kartus.

- Viešosios bibliotekos kompiuteriniame kataloge 2017 metų pabaigoje buvo: 89 489 bibliografiniai įrašai, iš jų naujų – 3 134 įrašai.

Skaitytojų aptarnavimo skyriaus bibliografinių įrašų bibliotekos kompiuteriniame kataloge buvo **50 926**, iš jų naujų - 1 234 įrašai.

Biblioteka dalyvauja Nacionalinės bibliografijos duomenų bazės (NBDB) kūrimu. Į bibliotekos elektroninį katalogą įtraukiami analiziniai bibliografiniai įrašai iš rajoninio laikraščio „Tėvynė“ ir kraštotyros medžiaga iš respublikinės spaudos. 2017 metais aprašyta ir į **NBDB nusiųsta 717 bibliografinių įrašų**.

Viso analizinių kraštotyrinių bibliografinių įrašų skaičius lokaliame bibliotekos elektroniniame kataloge – 27 548. Per 2017 m. bibliotekos duomenų bazėje sukaupti – **1 448 nauji analiziniai bibliografiniai įrašai**. Juos sudaro straipsnių apie Panevėžio rajoną bibliografiniai aprašai iš knygų bei tęstinių leidinių, kopijuojama ir aprašoma analizika iš Nacionalinės bibliografijos duomenų banko. Įrašai iš NBDB nukopijuojami, o jei reikalingų nėra - ir sukuriami (tai kraštotyros pobūdžio analiziniai įrašai iš respublikinės ir regioninės spaudos). Taip pat renkama ir aprašoma medžiaga iš publikuojamų kraštotyrinių straipsnių apie įžymius žmones, rajono aktualijas, kultūrinius renginius.

Informacinis fondas

Informacinis fondas

Informacinis fondas Viešojoje bibliotekoje

2017 metų pabaigoje **informaciniame fonde buvo 5447 fiz.vnt.** dokumentų (736 fiz. vnt mažiau negu 2016 m.) ir tai sudarė 11 proc. viso bibliotekos fondo. Ataskaitiniais metais, optimizuojant VB Skaitytojų aptarnavimo skyriaus fondus, nurašyta 844 fiz. vnt. 205 pav. dokumentų. Pertvarkant Informacinį fondą, itin atidžiai buvo peržiūrėti ir įvertinti informacinio fondo spaudiniai. Nurašyti: pradžią aktualumą (277 fiz. vnt. 73 pav.), susidėvėję dokumentai (71 fiz. vnt. 62 pav.) ir perduoti į mainų rezervinį fondą (496 fiz. vnt. 70 pav.).

Per metus informacinis fondas papildytas 108 fiz. vnt. 107 pav. dokumentais. Informaciniam fondui atrinkti dokumentai iš saugyklos, bus perduoti 2018 m. Naujai gautų dokumentų procentas fonde yra 2 proc. Didžiąją dalį informacinio fondo sudaro populiariaji žinytai, žodynai bei bendro pobūdžio enciklopedijos.

Praėjusiais metais informacinis fondas papildytas šiais vertingais leidiniais: Mikučionis, Ugnius „Norvegų-lietuvių ir lietuvių-norvegų kalbų žodynas“ (2015); Sauka, Šarūnas „Šarūnas Sauka: [albumas]“ (2017); „Kupiškis (Lietuvos valsčiai)“ (2016); Almonaitis, Vytenis „Pietų Ceklis: keliautojo po Rietavo apylinkes žinytas“ (2017).

Informacinė literatūra kaimo bibliotekose sudaro nedidelę fondo dalį, apie 150 fiz. vnt. spaudinių. Dėl gaunamo nedidelio leidinių skaičiaus, informacijos kaimo bibliotekų darbuotojai dažniausiai ieško internete.

Sudėtingesnėms užklausoms atlikti dažniausiai naudojamosi Viešosios bibliotekos fondais ar tarpbibliotekinio abonemento paslauga.

Bibliografinis informacinis vartotojų aptarnavimas

Atsakytų informacinių užklausų skaičius:

Metai	Viso	Iš jų: kt. komunikacijų priemonėmis	Savivaldybės VB	Miesto biblioteka	Kaimo bibliotekos
2017	11 838	1471	2 609	896	8 333
2016	10 581	1061	2 469	785	7 327
2015	9 363	573	2 459	1 051	5 853

2017 m. rajono bibliotekų vartotojai daugiausiai pateikė adresinių – 4 4 915 ir teminių – 3 413 užklausų. Užklausų, lyginant su 2016 m. padaugėjo. Tai sietina su ataskaitiniais metais skirtu didesniu dėmesiu užklausų identifikavimui ir apskaitai.

Temomis užklausų daugiausiai buvo pateikta iš grožinės (1 187), istorijos ir geografijos (437) ir technikos bei medicinos (393) sričių.

2017 m. rajono viešojoje bibliotekoje iš viso pateikta ir atsakyta į 2 609 (2016 m. – 2 469) užklausų, t. y. 140 daugiau negu praėjusiais metais. Viešojoje bibliotekoje užklausos registruojamos suaugusių ir vaikų literatūros skaityklose bei informaciniame fonde. Suaugusieji pateikė 1797 (2016 m. - 1702), vaikai – 812 (2016 m. – 767). Kaip matyti iš skaičių, užklausų padaugėjo 6 proc.

Pagal rūšis užklausos pasiskirstė taip: faktografinių – 28 (2016 m. - 57), tikslinamųjų – 734 (2016 m. - 602), adresinių – 1 051 (2016 m. - 1 010), teminių – 796 (2016 m. - 800). Viešojoje bibliotekoje pateiktų ir atsakytų teminių užklausų nors ir nežymiai kasmet mažėja: dauguma vartotojai geba naudotis kompiuteriu ir atlikti paiešką internete patys. Tik nepavykus reikiamos informacijos, kreipiamasi į bibliotekininką.

Kaip matyti iš pateiktų skaičių, ženkliai padaugėjo adresinių užklausų (skaitytojai vis dažniau ateina žinodami, kokių leidinių konkrečiai jiems reikia), tikslinamųjų (skaitytojai ieškodami knygos ar straipsnio pateikia ne visai tikslūs duomenis, tuomet bibliotekininkui tenka tikslintis, kad surastų ieškomą knygą) ir faktografinių (buvo klausta, norint pasitikslinti konkrečias datas ir faktus).

Kaimo ir Ramygalos m. bibliotekose užklausų taip pat padaugėjo. Ramygalos bibliotekoje ir kaimo bibliotekose, kaip ir viešojoje, didžiausias skaičius buvo pateiktas adresinių užklausų, atitinkamai 505 ir 3 359, teminių – 103 ir 2541.

Daugiausiai teminių užklausų viešojoje bibliotekoje pateikta grožinės literatūros klausimais – 191, istorijos bei geografijos klausimais – 125, technikos mokslų, medicinos ir žemės ūkio klausimais – 160, meno bei sporto klausimais – 110, visuomenės mokslų klausimais – 59 ir t. t. Ramygalos ir kaimo bibliotekose atitinkamai – medicinos ir technikos užklausos 16 ir 217, istorijos, geografijos- 29 ir 283, grožinė literatūra 11 ir 985.

Kaip ir ankstesniais metais, nemažai užklausų buvo grožine tematika. Moksleiviai pateikdavo rekomenduojamos literatūros sąrašus. Skaitymo poreikiams patenkinti naudojome ne tik bibliotekos fonduose esančią literatūrą, bet ir „Vyturio“ duomenų bazę, TBA paslaugas. Skaitytojai prašo paskaityti poilsui, atsipalaidavimui, ko nors lengvo ir gražaus. Buvo užklausimų apie ligas, vaistus, ekologiją, vadybą, ekonomiką, buhalterinę apskaitą, mokesčių sistemas, psichologiją, filosofiją, sociologiją, teises, kraštotyra, informatiką. Taip pat gauta užklausų iš skaitytojų, besidominčių rankdarbiais, interjeru.

Atsakymams į temines užklausas atsakyti naudojamosi Nacionalinės bibliografijos duomenų bazė (NBDB), Google paieškos sistema, EBSCO, NAXOS MUSIC LIBRARY, INFOLEX duomenų bazėmis, eLABA bei bibliotekoje esančiomis enciklopedijomis, žodynais, žinytais.

2017 m. elektroninių ir kitais komunikaciniais kanalais pateiktų užklausų buvo gauta 1 471.

Viešojoje bibliotekoje 143 (2016 m. - 80). 142 užklausas pateikė suaugę skaitytojai, 1 – moksleivis.

Į vartotojų užklausas rasta informacija pateikiama žodžiu, raštu, spausdinama, kopijuojama, skenuojama, siunčiama el. paštu, telefonu, įrašoma į įvairias laikmenas. Atsakydami į temines užklausas dažniausiai naudojamės prenumeruojamos duomenų bazės, LIBIS suvestiniu katalogu bei bibliotekos fonduose turimomis enciklopedijomis, žinynais bei žodynais, kita informacine literatūra.

Katalogų ir kartotekų sistema

Katalogų ir kartotekų sistema viešojoje bibliotekoje

Skaitytojų aptarnavimo skyriuje esantys katalogai ir kartotekos:

1. Abėcėlinis katalogas (nuo 2009 m. gegužės 1 d. direktorės įsakymu laikinai užkonservuotas, nuo 2016 m. perkeltas saugojimui į mainų rezervinį fondą);
2. Sisteminis katalogas (nuo 2004 m. spalio 1 d. direktorės įsakymu nebepildomas, nuo 2016 m. perkeltas saugojimui į mainų rezervinį fondą);
3. Elektroninis bibliotekos katalogas (ABIS) – 89 489 įrašai, iš jų per 2017 metus parengti 3 134 nauji įrašai;
4. Elektroninio katalogo analizikos įrašai 27 548 bibliografiniai įrašai, 1 448 nauji.
5. Bendroji laikraščių ir žurnalų straipsnių kartoteka (naujais įrašais nebepildoma, nes biblioteka savo įrašais dalyvauja nacionalinės bibliografijos duomenų banko (NBDB) kūrime ir turi galimybę prisijungti prie NBDB), 2016 m. perkelta saugojimui į mainų rezervinį fondą);
6. Kraštotyros kartoteka (nebepildoma);
7. Faktografinė kraštotyros kartoteka (nebepildoma);
8. Personalijų kartoteka (nebepildoma);
9. Knygų antraščių kartoteka vaikų lit. fonde (nebepildoma nuo 2003 m.);

Katalogai ir kartotekos kaimo bibliotekose

Visose bibliotekose yra abėcėlinis katalogas ir kraštotyros kartotekos. Bibliotekose taip pat rekomenduojama organizuoti citatų, temines kartotekas. Kadangi jau visos rajono bibliotekos kompiuterizuotos, leidinių paieškai dažnai naudojamos LIBIS suvestiniu katalogu.

Internetas

Panevėžio rajono bibliotekų, turinčių prieigą prie interneto skaičius– 36. Iš jų:	Panevėžio rajono bibliotekų Interneto vartotojų skaičius – 2 741. Iš jų:
Viešoji biblioteka – 1	Viešojoje bibliotekoje –229
Miesto biblioteka – 1	Miesto bibliotekoje – 186
Kaimo bibliotekos – 34	Kaimo bibliotekose – 2 326

Panevėžio rajono viešojoje bibliotekoje ir visose 35 kaimo bibliotekose lankytojai gali naudotis internetu ir bevieliu ryšiu.

Viešosios bibliotekos vartotojams skirta 11 kompiuterizuotų darbo vietų: 5 suaugusiems ir 5 vaikams bei viena planšetė su interneto prieiga. Visi kompiuteriai prijungti prie interneto. Yra galimybė pasinaudoti bevieliu internetu. Ataskaitiniais metais buvo fiksuoti 793 prisijungimai.

Įdiegta vartotojų registracijos ir statistikos sistema (VRSS), fiksuoja interneto panaudą viešose interneto prieigose. Viešojoje bibliotekoje turime galimybę kompiuterių darbo apskaitai naudoti LIBIS posistemę „Kompiuteriniai resursai“.

INTERNETO LANKYTOJŲ SKAIČIUS 2017 M.			
Iš viso	Viešojoje bibliotekoje	Miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekose
46 681	3 736	3 230	39 715

Interneto vartotojų, o tuo pačiu ir apsilankymų skaičius kasmet mažėja.

Ataskaitiniais metais viešojoje bibliotekoje ženkliai sumažėjo (562 apsilankymais mažiau), dėl bibliotekoje vykusio remonto, kurio metu apie mėnesį neveikė kompiuterinė skaitykla. Vaikai kompiuteriais naudojami kartu su suaugusiais (viso 5 kompiuteriai). Kaimo bibliotekose interneto lankytojų taip pat sumažėjo: dėl laikinai nedirbančių Naujarodžių ir Žibartonių bibliotekų, dėl to, kad vis daugiau gyventojų įsigyja asmeninius kompiuterius ir kt. priežastčių.

Padaugėjo suaugusių interneto lankytojų, kurie bibliotekose neskaito, o tik pavieniais kartais ateina pasinaudoti kompiuteriu: nusiskenuoti dokumentus, išsispausdinti iš el. laikmenos medžiagą, parašyti el. laišką, susimokėti mokesčius ir kt.

Virtualių apsilankymų skaičius bibliotekos svetainėje, prisijungus iš išorės – 10 153. Jų metu seansų skaičius – 8 406, atlikta paieškų – 34 634. Vis daugiau viešos interneto prieigos vartotojų naudojami internetu su darbu, komercija, sveikata ir e. valdžia susijusiais tikslais, tai ypač pasakytina apie vyresnius žmones. Jaunimas intensyviau internetu bendrauja ar mokosi. Tiesa, moksleiviai daug laiko praleido žaidimų puslapiuose. Savarankiškai ir bibliotekos darbuotojui padedant, vartotojai ieškojo informacijos įvairiose duomenų bazėse, svetainėse, bibliotekos elektroniniame kataloge.

Savarankiškai ir bibliotekos darbuotojui padedant, vartotojai ieškojo informacijos įvairiose duomenų bazėse, svetainėse, bibliotekos elektroniniame kataloge.

Viešos interneto prieigos vartotojai naudojami internetu su darbu, komercija, sveikata ir e. valdžia susijusiais tikslais, tai ypač pasakytina apie vyresnius žmones. Jaunimas intensyviau internetu bendrauja ar mokosi, jaunesniojo amžiaus moksleiviai gan daug laiko praleido žaidimų puslapiuose. Savarankiškai ir bibliotekos darbuotojui padedant, vartotojai ieškojo informacijos įvairiose duomenų bazėse, svetainėse, bibliotekos elektroniniame kataloge.

Ataskaitiniais metais rajono bibliotekose buvo išbandyta galimybė darbuotojams fiksuoti, kiek vartotojų naudojami bevieliu ryšiu: viso užregistruoti 9 951 prisijungimai, iš jų viešojoje bibliotekoje -793.

Rajono bibliotekose lankytojai vis dažniau atsinešantys ir dirbantys su savo įranga: nešiojamaisiais, planšetiniais kompiuteriais, išmaniaisiais telefonais.

Kaimo bibliotekose internetas – išlieka populiaria paslauga ir pramoga.

Elektroninės bibliotekos paslaugos

Elektroniniai katalogai ir duomenų bazės

- Lietuviškos teisinės informacijos duomenų bazė *INFOLEX. Praktika (viešojoje bibliotekoje ir 6 kaimo bibliotekose)*. 2017 m. fiksuotos 5 825 (2016 m. - 1902) paieškos.
- *NAXOS Music Library*. 2017 m. fiksuota 11 prisijungimų, 16 paleistų garso takelių.
- *EBSCO Publishing eIFL.net* 10 duomenų bazių paketas (Lietuvos mokslinių bibliotekų asociacija, vykdomas ES projektas „eMoDB.LT: Elektroninių mokslo duomenų bazių atvėrimas Lietuvai“, suteikė prieigą viešosioms bibliotekoms naudotis, apimančiu įvairių sričių informaciją – humanitarinių, socialinių mokslų, medicinos ir sveikatos apsaugos ir kt.

2017 metais prie EBSCO duomenų baze naudojami 32 (2016 m. -37) bibliotekos vartotojai: užfiksuoti 404 (2016 m.-308) virtualūs interneto seansai, kurių metu atlikta 1 211 (2016 m. - 1241) paieškų, atsisiųsti 180 (87) dokumentų.

- *Oxford Reference Online – Premium Collection* (Oxford University Press leidyklos anglų kalbos aiškinamieji žodynai, žinynai, iliustruotos enciklopedijos),
- Nacionalinės bibliografijos duomenų bankas (NBDB).
- Elektroninė „Vyturio“ biblioteka
- „Verslo žinių“ archyvas internete – straipsniai nuo 1994 metų.
- „Lietuvos ryto“ archyvas internete.

Viešosios bibliotekos skaitykloje vartotojai turėjo galimybę naudotis dar ir šiomis duomenų bazėmis:

- Elektroninis FESTART Anglų – lietuvių kalbų žodynas.
- Lietuvos periodinės spaudos bibliografinės straipsnių bazės 1994-2002 metų archyvas;

Duomenys apie bibliotekos elektronines paslaugas. Iš viso:

<i>El. paslaugos</i>	<i>Iš viso</i>			
	<i>Iš jų</i>	<i>VB</i>	<i>Miesto</i>	<i>Kaimo</i>
<i>Interneto seansų skaičius (VRsS)</i>	47 389	3736	3 230	40 423
<i>Atmestų seansų skaičius</i>	0	0	0	0
<i>Parsisiųdintų dokumentų skaičius</i>	308	308	0	0
<i>Virtualių apsilankymų skaičius</i>	10 153	10 153	0	0
<i>Parsisiųdintų įrašų skaičius</i>	15 031	15 031	0	0

Fiksuoiant duomenis apie bibliotekos elektronines paslaugas, susiduriama su nemažais sunkumais, tad galimi statistiniai neatitikimai. Virtualių apsilankymų skaičius viešojoje bibliotekoje 10 153. Lyginant su 2016 m. sumažėjo 2 623. Seansų skaičius, kuris susideda iš prenumeruojamų duomenų bazių seansų (6 240) ir bibliotekos elektroninio katalogo seansų skaičiaus (8 406) siekia 14 646. Viešos interneto prieigos seansai iš bibliotekoje esančių kompiuterių – 3 736.

Įdiegus bibliotekoje LIBIS SAP, vartotojams sudaryta galimybė užsakyti norimą dokumentą nuotoliniu būdu per bibliotekos elektroninį katalogą, esantį bibliotekos svetainėje (www.panrbiblioteka.lt).

2017 metais užsakant knygą, nuotoliniu būdu pasinaudojo 101 vartotojai. Jie užsakė 1 296 dokumentus. Nuo 2010 metų bibliotekos vartotojai pageidaujama dokumentą, kurio tuo metu nėra laisvo bibliotekoje, gali užsirezervuoti. Ataskaitiniais metais šia paslauga pasinaudojo 320 vartotojų (2016 m. - 313 vartotojų, 2015 m. – 289, 2014 m. – 274, 2013 – 258). Jie rezervavo 1362 leidinius (2016 m. – 1207, 2015 m. - 1240, 2014 – 1051, 2013 m. -728) knygas. Kaip matyti iš skaičių – knygų rezervavimo paslauga skaitytojams yra patogi ir jie noriai ja naudojami. Tačiau šis rodiklis parodo ir populiarių knygų trūkumą.

Nuotoliniu būdu prie bibliotekos katalogo *jungtasi 31 772 (2016 m. - 11 412) kartų, atliktos 34 634 (2016 m. - 47 031) paieškos, atsisiųsti 15 031 (2016 m. - 15 751) įrašas, 112 (2016 m. - 140) dokumentų.*

2011 m. įdiegtas dokumentų grąžinimo įrenginys (DGĮ), leidžiantis knygas bibliotekai grąžinti 24 valandas per parą. Šios dėžės neturi jokių elektroninių prietaisų, todėl grąžinimo metu „neatpažįstama“ nei knyga nei skaitytojas. Jų taikymo paskirtis - paskatinti skaitytojus jiems patogiu laiku sugrąžinti bibliotekai pasiskolintas, kartais laiku negrąžintas, o kai kuriais atvejais, padovanoti bibliotekai savo knygas. Šių įrenginių naudojimas reikalauja iš bibliotekos papildomų organizacinių sprendimų: tam tikru periodiškumu išimti knygas, skaitytojų aptarnavimo programoje padaryti atžymas apie skaitytojo grąžintas knygas, pasirūpinti šių įrenginių saugumu. Neskaitant keleto vaikiškų išdaigų, didesnių incidentų su DGĮ nepasitaikė. 2017 m. savitarna grąžinant dokumentus pasinaudojo 507 (2016 m. -505; 2015 m. - 455) skaitytojai.

Siūlant skaitytojams modernias knygų grąžinimo technologijas, lygiagrečiai turėjo būti išspręsti ir kiti veiksniai, turintys tiesioginę įtaką knygų grąžinimo procesui. Siekiant sumažinti skolininkų skaičių ir bibliotekos sąnaudas, skirtas įprastam susirašinėjimui (pašto išlaidos) ar telefoniniams pokalbiams (ryšių išlaidos), primenant skaitytojui apie bibliotekai grąžintinas arba negrąžintas knygas, buvo sukurta vartotojų **automatinio informavimo sistema**, kuri bibliotekos nustatytu periodišku skaitytojų nurodytu elektroniniu paštu išsiunčia:

- perspėjimus skolininkams apie negrąžintus dokumentus.
- priminimus apie artėjančią dokumentų grąžinimo termino pabaigą, su interaktyvia galimybe prasitęsti dokumento išdavimą (internetinė nuoroda priminime).

LIBIS Automatinio skaitytojų informavimo PĮ įgalino siųsti automatinius laiškus vartotojų nurodytais el. pašto adresais, o skaitytojai turi galimybę patys prasitęsti dokumento grąžinimo terminą. Šia galimybe jie noriai naudojami.

Užtikrinant aukščiau aprašytą vartotojui skirtą funkcionalumą, sistemoje realizuota ir darbuotojui skirta sąsaja - **elektroninių laiškų administravimo komponentė**. Jos pagalba darbuotojas gali pats parengti elektroninių žinučių tekstų šablonus, stebėti, ar laiškai išsiųsti teisingai nurodytais adresais, esant reikalui, juos peradresuoti kitam padaliniiui, operatyviai atsakyti į skaitytojų klausimus, saugoti susirašinėjimo istoriją (tiek turinį, tiek ataskaitas). Nurodžiusių el. pašto adresą, bibliotekoje padaugėjo 176. Palyginimui:

2015 m. - 747,

2016 m. – 807,

2017 m. - 983. Praktiškai beveik su visais skaitytojais, nurodžiusiais el. paštus, susisiekti yra įmanoma, išskyrus 7 atvejus (pernai tokių buvo 6).

Automatinio informavimo sistemos pagalba skaitytojai gauna pranešimus apie besibaigiantį knygų grąžinimo terminą ir priminimą prasitęsti dokumento grąžinimo laiką. Kiek gi jų naudojami šiais priminimais? Aišku, mes matome tik skaičius ir nežinome, koku būdu jie tai padarė: ar patys prasitęsė grąžinimo terminą, ar prašė darbuotojų tai padaryti, ar grąžino knygas. Skaičiai būtų tokie: *Iš 921 skaitytojų gavusių pranešimus, sureagavo ir prasitęsė knygų grąžinimo terminą arba grąžino knygas 535, ne – 287*. Matome, kad 58 proc. skaitytojų ši informacija pasiekė tikslą. Palyginimui – 2016-aisiais iš 760 skaitytojų šia paslauga pasinaudojo 535 skaitytojai, nepasinaudojo – 225.

Skaičiuojant kiek dokumentų buvo pratęsta arba grąžinta, reaguojant į raginimus ar priminimus, skaičiai būtų tokie:

Metai	<i>Praręstas knygų grąžinimo terminas arba grąžinti</i>	<i>Nepasinaudota</i>	<i>Viso</i>
2017	6 137	5 157	11 294
2016	6 059	4739	10798

Vieningas viešųjų bibliotekų elektroninių paslaugų portalas www.ibiblioteka.lt nepasižymi populiarumu bibliotekos vartotojų tarpe: norint užsakyti paslaugas reikalinga asmens identifikacija naudojantis asmens tapatybės kortele arba el. bankininkyste, o dauguma per šį portalą teikiamų paslaugų yra mokamos ir brangesnės, negu atvykus į biblioteką. Privalumas - kiekvienam atveria patogesnes galimybes pasiekti reikalingą informaciją ar paslaugą „vieno langelio“ principu. Nuo 2015 metų per šį portalą galima užsisakyti elektronines knygų skaitykles, 14-ai dienų pasiskolinti ir skaityti elektronines knygas.

Ataskaitiniais metais virtualiai bibliotekoje užsiregistravo arba persiregistravo 24 vartotojai.

Bibliotekos interneto svetainė (www.panrbiblioteka.lt). Joje pateikiama bibliotekos struktūra, bibliotekos naujienos, paslaugos, www katalogas, kraštotyros kalendorius bei nuorodos į atitinkamus informacijos šaltinius. Duomenų bazės, CD-rom'ai, kompiuteriniai žaidimai, skaitmeninė muzika ir filmai sudaro labai mažą bibliotekos fondų dalį (0,16 proc.). Jais vartotojai gali naudotis tik bibliotekoje esančiose

kompiuterinėse darbo vietose. Elektroniniai informacijos ištekliai ir elektroninės paslaugos turėjo įtakos bibliotekos darbui ir vartotojų aptarnavimui: elektroniniai šaltiniai yra operatyvesni, taupo laiką, leidžia kokybiškiau atlikti informacijos paiešką. Informacinių technologijų plėtra taip pat prisidėjo prie vartotojų aptarnavimo gerinimo.

Kraštytyros veikla

Veiklos kryptys - bet kokios formos dokumentų, turinčių informacijos apie Panevėžio rajoną, kaupimas, saugojimas, tvarkymas bibliotekoje bei jau sukauptos informacijos populiarinimas ir sklaida. Rengiami jubiliejinių datų kalendoriai, parodos, skaitomi pranešimai, organizuojami renginiai, rašomi straipsniai.

Kraštytyros fondas

- **Kraštytyros fonde – 1864** fiz. vnt. 2017 m. kraštytyros fondas papildytas **40** fiz. vnt.

Reikšmingiausia gauta knyga - „Vermės“ leidyklos išleista „Lietuvos valsčių“ serijos monografija „Ramygala“. Ši monografija – tai rašto paminklas unikaliai Ramygalos krašto kultūrai, kalbai, praeičiai. Pateikiama gamtos, istorijos, etninės kultūros, kalbos, tautosakos, Ramygalos krašto žmonių skyriuose pasakojama apie šio krašto praeitį nuo seniausių priešistorinių laikų, karių savanorių ir partizanų kovas dėl Lietuvos Nepriklausomybės, jų žygdarbius ir aukojimąsi Tėvynei, skelbiama lauko tyrimų ekspedicijų metu surinkta medžiaga, dokumentai, praeities prisiminimai, aprašomi kalendorinių, tautinių ir religinių švenčių papročiai, apeigos, apžvelgiama šio krašto dainuojamoji ir pasakojamoji tautosaka, analizuojamos tarmės ypatybės, pateikiami žymiausių Ramygalos krašto žmonių veiklos, darbų ir gyvenimo aprašai. Monografiją ruošė 108 autoriai, pateikti 175 straipsniai, vyriausioji redaktorė sudarytoja Gražina Navalinskienė.

- **Bibliografiniai analiziniai įrašai iš rajono laikraščio „Tėvynė“ į NBDB –** 2017 m. – 717 įrašai.

Kraštytyros veiklos:

- *Panrbiblioteka.lt interneto svetainėje kraštytyros meniu* skiltys 2017 metais papildytos informacija apie naujai gautus kraštytyros leidinius bei informacija apie kraštytyros renginius ir Panevėžio rajono literatų klubą „Polėkis“. Bibliotekos svetainėje aprašomi kraštytyros renginiai, ruošiamos ir talpinamos Naujai gautų kraštytyros leidinių apžvalgos. Gerų naujienų televizija (GTV) paskelbė reportažą iš bibliotekos apie rašymą dailia raščiu https://www.youtube.com/watch?v=P323_fC2rsQ&feature=em-share_video_user.
- *Dailyraščio konkursas „Rašome Maironio eiles dailyraščiu“.* Kovo mėnesį rajono bibliotekos kvietė į kūrybines dirbtuves rašyti dailyraščiu pasirinktas Maironio eiles. Šis konkursas buvo skirtas Kalbos kultūros metams. Kūrybinėse dirbtuvėse dalyvavo 200 rajono gyventojų. Dailyraščių tekstai surišti į vieną knygą bus išsaugoti kaip rankraštinis kultūros paveldas.
- *Kraštytyros konkursas „Mano bibliotekos istorija, kronika ar metraštis“.* Parengti konkurso nuostatai, sudaryta konkursinių darbų vertinimo komisija. Konkursui pateikta 13 darbų „Daniūnų bibliotekos metraštis“, „Jotainių bibliotekos metraštis“, „Katinų bibliotekos metraštis“, „Linkaučių bibliotekos istorija“, „Miežiškių bibliotekos istorija“, „Pajstrio bibliotekos kronika“, „Paliūniškio bibliotekos metraštis“, „Ramygalos bibliotekos istorija“, „Šilagalio bibliotekos istorija“, „Trakiškio bibliotekos istorija“, „Raguvos bibliotekos metraštis“.
- *Parengtos metodinės rekomendacijos:*
„Kraštytyros kartoteka“;
„Bibliotekos istorija, kronika, metraštis“.
- *Skaitmeninimas.* Vadovaujantis Skaitmeninio kultūros paveldo aktualinimo ir išsaugojimo 2015 –2020 metų programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2015 m. kovo 4 d. įsakymu Nr. JV -15 ir bendradarbiaujant su G. Petkevičaitės – Bitės viešosios bibliotekos regioniniu skaitmeninimo centru ataskaitiniais metais buvo suskaitmeninti 1962 m. laikraščio „Tėvynė“ 103 numeriai. Laikraštis pradėtas leisti

1962 m. balandžio 27 d. (<http://www.panrbiblioteka.lt/lt/virtuali-biblioteka>, <http://ekultura.lt/suskaitmenintas-laikrastis-tevyne-1962-m-mato-grigonio-knygeles/?lang=lt>)

- Per metus parengti *kraštotyros darbai*:

Panevėžio rajono jubiliejinių datų kalendorius 2018

Panevėžio rajono savivaldybės viešoji biblioteka, puoselėdama atmintį apie iškilias savo krašto asmenybes bei siekdama visuomenei priminti svarbesnius šio krašto istorijos įvykius, datas, faktus, kasmet nuo 1984 metų sudaro minėtinių jubiliejinių datų kalendorius.

2017-ieji metai buvo turtingi jubiliejais. Paminėtos lietuvių literatūros klasiko Maironio, kuris pirmojo pasaulinio karo metais gyveno Krekenavoje, 145-ąsias gimimo metines, prisiminti kunigų literatų Jono Balvočiaus-Geručio, Kazimiero Čiplio-Vijūno, Jono Jurgaičio, knygnešių Kazimiero Ūdros ir Povilo Vidugirio, kompozitoriaus Bronislavo Vaidučio Kutavičiaus ir daugelio kitų jubiliejai, minėtos Krekenavos, Raguvos, Ramygalos bibliotekų 80 metų, Liūdynės, Smilgių, Piniavos, Tiltagalių, Miežiškių bibliotekų 70 metų sukaktys, Trakiškio bibliotekos 50-metis.

- *Mokymai rajono bibliotekininkams*:

„Kraštotyros kartoteka bibliotekoje“,
„Bibliotekos istorija, kronika, metraštis“

- *Teminiai aplankai*,

- „Panevėžio rajono garbės pilietis 2017“.
- „Tarptautinis mėgėjų teatrų festivalis „Tiltai“ Pajstryje 2017“.
- „Gabrielės Petkevičaitės-Bitės literatūrinės premijos laureatas 2017“.
- „Panevėžio rajono literatų klubo „Polėkis“ veikla 2017.

Kraštotyros veikla rajono bibliotekose

Bibliotekų sukaktys. *Ramygalos bibliotekoje* buvo surengtas šventinis vakaras „80 metų drauge su Jumis“, skirtas Ramygalos bibliotekos 80- mečiui. Bibliotekoje buvo surengta foto nuotraukų paroda „Akimirkos iš bibliotekos gyvenimo“, trumpai apžvelgianti bibliotekos 80 metų gyvavimo kelią, taip pat, bibliotekoje kaupiamos, kraštotyrynės medžiagos paroda „Susipažinkite. Prisiminkite“. *Piniavos bibliotekos* 70-mečiui vyko šventė „Laiko knyga“. *Smilgių bibliotekoje* iškilmingai minint 70-ies metų gyvavimo sukaktį, buvo prisiminta ir gilesnė krašto skaitymo istorija. Prieš 120 metų veikusi „Knygų skaitymo draugija“ būrė smilgiečius skaityti ir turiningai leisti laiką tuometiniame „Arbatnamyje“. Trakiškio bei Berniūnų bibliotekos taip pat sukvietė bendruomenes, kolegas į bibliotekų sukaktis.

Kraštiečių knygų pristatymai. Ramygalos bibliotekoje vyko Saulutės Genovaitės Markauskaitės parengtos knygos „Skulptorius Bernardas Bučas“ ir eilėraščių lyrikos rinkinio „Ilgesio paukščiai“ pristatymas, susitikimas su istorike Joana Vyga Čiplyte ir monografijos „Eduardas Turauskas“ pristatymas.

Raguvos bibliotekoje – gimnazistės Inesos Skapaitės poezijos knygos „Vakarai Tau“ sutiktuvs.

Trakiškio bibliotekoje buvo suruošta popietė, skirta susipažinti su Panevėžio krašto literatų kūryba.

Rajono literatų klubo „Polėkis“ narių išleistas poezijos knygeles pristatė vyr. bibliotekininkė Irena Navickienė. Atvežusi nemažą pluoštą išleistos kūrybos, ji supažindino su autoriais, jų kūrybiniais ieškojimais. Savo kūrybą susirinkusiems pristatė ir kraštiečių Valerija Jagėlienė. Ji skaitė savo sukurtus posmus. Apie šią krašto kūrėją bibliotekininkė E.Kiaušienė pristatė paruoštą kraštotyrynį darbą.

Liūdynėje nepamirštami šviesūs žmonės. Paminėta mokytojos, literatės mokytojos Stasės Baleišienės 90-oji gimimo sukaktis. Į svečius atvyko jos dukra Lidija Baleišytė- Stankūnienė, dainų atlikėja ir autorius Sigitas Stankūnas. Apie mokytojos Stasės Baleišienės gyvenimą ir kūrybą kalbėjo Liūdynės bibliotekos bibliotekininkė Stanislava Steponavičienė.

Ramygalos biblioteka pakvietė ramygaliečius ir rajono Trečiojo amžiaus universiteto Ramygalos fakulteto lankytojus į literatūrinę popietę „Mylėję Lietuvą ir knygą“, skirtą Knygnešio dienai. Bibliotekininkė M.

Čeponienė priminė Ramygalos krašte gimusius, gyvenusius knygnešius. Vienas iš jų Adomas Ladukas, kurio 165 – osioms gimimo metinėms paminėti ir surengtas renginys.

Velžio bibliotekoje vyko atminties vakaras, skirtas tautodailininkui, medžio skulptoriui Vidui Mažuknai.

Vadoklių bibliotekoje vyko renginiai: „Gyvenęs Vadokliuose“ - kunigo, dramaturgo Kazimiero Čiplio (Vijūno) 120 - osioms gimimo metinėms pažymėti. Dalyvavo giminaičiai: Joana Viga Čiplytė ir jos brolis Petras Čiplys. Jie dalinosi prisiminimais apie dėdę. „Palikęs ryškų pėdsaką“ – skirta paroda Jonui Balvočiui - Geručiai 175 gimimo metinėms. „Žmonių savimonė“ – susitikimas su prof. Gediminu Karaliumi, skaitė paskaitą.

Daukniūnų bibliotekoje vyko renginys, skirtas architekto, kraštiečio Jono Kasperavičiaus 95 - osios gimimo metinės. Peržiūrėjome architekto suprojektuotų pastatų nuotraukas, tapytus paveikslus. Prisiminimais apie J. Kasperavičių pasidalijo jo giminaičiai Zita Viseckaitė - Skindzerienė ir Algis Kasperavičius.

Parodos. Šilų bibliotekoje pristatyta fotografijų paroda apie Užgavėnių tradicijas Šiluose nuo 2005 m. iki 2010 m. „Iš kartos į kartą“. Nuotraukose persirengėlių vaikštytės po Šilus.

Šilų krašto jubiliejui 450 – mečiui surengtos ir pristatytos dvi parodos. Bendradarbiaujant kartu su Raguvos biblioteka foto nuotraukų paroda „Senosios Šilų krašto akimirkos“.

„Lietuvos cirko pradininkas Šilų kraštiecis Petras Tarutis“. Parodoje dalyvavo, maloniai dalijosi prisiminimais ir padovanojo bibliotekai nuotraukų P. Taručio dukra Palmyra Kazakaitienė ir anūkas Jonas Kazakaitis.

Paminėtos Šiluose kunigavusio ir Šilų žmonių labai vertinamo kunigo A. Mikonio 48 - osios mirimo metinės. Parengta paroda ir minėjimas.

Pajstrio bibliotekoje vyko kraštiečių Z. Jurėnienės atvirukų paroda „Žydėjimo magija“, nuotraukų paroda „Koks gražus mano kaimas“.

Ryšiai su kraštiečiais. Vadoklių biblioteka palaiko ryšius su kraštiečiais, kurie gyvena užsienyje. Su jais bendraujama www.facebook.com puslapyje žinutėmis. Skiriasi laikas, jie dirba, todėl bendravimas yra su pertraukomis.

Miežiškių biblioteka palaiko ryšius su kraštiečiais Lile ir Vladu Nakrošiais gyvenančiais Kanadoje, su kraštiečiu kalbininku Jonu Šukiu.

Jotainių biblioteka palaiko ryšius su kraštiečiu Zofija Masiliūniene, rašytoja, dailininke. Eugenija Butkevičiene, kuri bibliotekai padovanojo savo knygą.

Renkama medžiaga apie kraštiečius: Gustonių biblioteka-universalus daugiavfunkcis centras renka medžiagą apie kraštiečių Zenoną Bačelį, buvusį Brazilijos lietuvių bendruomenės tarybos pirmininką. Renkama medžiaga apie kraštiečių, mokslininkę J. Žekaitę-Kubilienę.

Tiltgalių biblioteka palaiko ryšius su kraštiečiu Tomu Čereškevičiumi, kuris kuria eiles.

Pajstrio biblioteka dalyvauja rengiant kraštiečių šventę per šv. Onos atlaidus. Į ją susirenka kraštiečiai ne tik iš Lietuvos, bet atvyksta ir iš užsienio.

Kita. Pajstryje leidžiamas krašto laikraštis „Pajstrietis“, kurio leidybai panaudojama bibliotekos surinkta medžiaga. 2017 m. išėjo jubiliejinis 20-asis numeris.

Velžio bendruomenės leidžiamas laikraštis „Velžio balselis“ - metinis kaimo metraštis, kuriame pateikiama daug kraštotyros informacijos.

2017 m. išleistas jubiliejinis Nevėžio krašto laikraštis „Jaunasis Nevėžis“ papildė kraštotyros fondą.

□ *Rajono literatų klubo „Polėkis“ veikla*

2017 m. prie bibliotekos gyvuojančio klubo veikloje buvo gausu susitikimų, kelionių, knygų sutiktuvių, kūrybos pristatymų.

Vasario 2 d. buvo surengtas klubo narės Adelės Samulionienės knygos „Kol esame“ pristatymas, kovo 2 d. kūrybinės dirbtuvės, skirtos Tarptautinei gimtosios kalbos dienai „Rašome Maironio eiles dailia raštu“. Šventiniame renginyje „Širdies žodžiai Gabrielei“, Gabrielės Petkevičaitės-Bitės gimtinėje Puziniškyje, savo kūrybą, skirtą Gabrielei Petkevičaitėi-Bitei, skaitė rajono literatų klubo „Polėkis“ nariai – Valerija Jagėlienė, Aldona Liutkevičienė, Adelė Samulionienė, Vida Sereikienė, Ona Striškienė, Emilija Valentinavičienė.

II-ajame „Humoro medžio konkurse ir šventėje dalyvavo Panevėžio literatų klubo „Polėkis“ nariai, iš anksto nusiuntę eiles. Tai – Ona Bartulytė, Aldona Liutkevičienė, Vida Sereikienė, Ona Striškienė. Jos šventės metu ir skaitė po du savo humoristinius eilėraščius. Gegužės 4 d. klubo „Polėkis“ nariai lankėsi Anykščiuose, literatų klubo „Marčiupys“ kvietimu, o gruodžio 7 d. vyko į Troškūnus. Vienas iš kelionės sumanymų buvo paskaityti ir pasiklausyti po bažnyčios skliautais aidinčių savo kūrybos sakralios poezijos posmų. Savo eiles skaitė Ona Bartulytė, Stasys Grigas, Valerija Jagelienė, Adelė Samulionienė, Vidutė Sereikienė, Ona Striškienė, Emilija Valentinavičienė.

VI. METODINĖ VEIKLA

Pastaruosius keletą metų buvo stengtasi bibliotekų veiklą orientuoti į visuomenėje vykstančių pokyčius, vystyti edukacines, socialines funkcijas, mokytis atstovavimo, įsisavinti naujas technologijas. Tačiau skiriant mažiau dėmesio pagrindinėms bibliotekos funkcijoms, išryškėjo bibliotekininkystės žinių stoka, juolab, kad filialuose keitėsi darbuotojai, o ateinantys nauji stokoja profesinių žinių. Todėl 2017 metais didelis dėmesys buvo skiriamas bibliotekininkystės žinių tam tikruose procesuose atnaujinimui. Filialų darbuotojams buvo pradėti organizuoti praktikumai-stažuotės. Mokymams buvo sudarytos kelios grupės – juos vedė viešosios bibliotekos specialistai. Buvo kreipiamas dėmesys į bibliotekos veiklos kiekybinius parametrus – plačiau nagrinėjama statistinė apskaita, pagrindiniai jos rodikliai – vartotojų, apsilankymų skaičius, išduotis.

Vienas iš praktikumų buvo skirtas išduoties vietoje apskaitos gilesniam suvokimui. Siekiant efektyviau fiksuoti išduotį vietoje, buvo įsisavinams atrankinis metodas, remiantis bibliotekų standartu LST ISO 2789 2013. Praktikumui metu dalyviams buvo paruoštos užduotys, pildant atrankinės apskaitos lapus bei skaičiuojant duomenis. Įsisavintą metodiką bibliotekininkai pritaikė savo darbe.

Praktikumui „Informacinės užklauskos; jų rūšys ir apskaita“ buvo nagrinėjama informacinės paieškos samprata, bibliografinių bei faktografinių užklauskų identifikavimas. Tai nėra lengva sritis, nes skirstant tikslinamąsias, adresines, temines užklauskas veikia daug subjektyvių faktorių. Dalyviai atliko užduotis, nustatydami pateiktų užklauskų rūšis, vykdydami statistinę apskaitą „Bibliotekos dienoraščio“ 4 dalyje.

Įsisavinti metodai buvo taikomi praktikoje – juos naudojant padidėjo kiekybinių parametru efektyvumas, tai atspindėjo statistiniai rodikliai.

Mokymai – stažuotė „Bibliotekų katalogai ir kartotekos“ padėjo pasigilinti šią svarbią bibliotekininkystės sritį – prisiminti bibliografinio aprašo reikalavimus, katalogo tvarkymą, pritaikant reikalavimus savo bibliotekose.

Mokymų – stažuotės metu „Bibliotekos istorija – krašto kultūros ir istorijos dalis“ buvo mokomasi apdoroti saugomą istorinę medžiagą, ją klasifikuoti, fiksuoti bei paruošti saugojimui i savo bibliotekos istoriją.

Rajono bibliotekose dirbančių specialistų darbinį įgūdžių stebėjimui bei jų tobulinimui organizuojamos metodinės išvykos į vietas. Aplankytos visos bibliotekos – stebėta kaip vykdoma atrankinė vietoje išduotų dokumentų apskaita, kaip pildomas elektroninis bibliotekos dienoraštis. Išaiškinami veiklos pasiekimai bei trūkumai, atliekant darbo, veiklos analizę, pirminių darbo apskaitos dokumentų bei bibliotekos dokumentacijos tvarkymo patikrą. Daug dėmesio buvo skiriama statistinių duomenų analizei – lyginami bibliotekų pateikti vartotojų, apsilankymų, interneto lankytojų registracijos duomenys. Nesklandumai taisomi vietoje, ieškoma efektyvesnių darbo formų. Darbuotojai kviečiami į pasitarimus kiekvieną mėnesį, organizuojant diskusijas, svarstant iškilusius probleminius klausimus. Aptarti renginių organizavimo kaimo bibliotekose aspektai, bibliotekos veiklos dokumentų apskaitos ir saugojimo aktualijos,. Buvo pristatyta nauja paruošta bibliotekos vidaus darbo tvarka, nagrinėta bibliotekų darbo laiko įtaka veiklos efektyvumui, pristatyti atnaujinti pareigybių aprašymai, einamųjų metų užduotys. Darbuotojai dalinosi patirtimi, vykdant projektines veiklas, ruošiant renginius.

Platesnės temos buvo nagrinėjamos seminaruose. Temą „Vaikų ir jaunimo skaitymo skatinimo veiklos“ rajono bibliotekininkams pristatė ir nagrinėjo Lietuvos nacionalinės M.Mažvydo bibliotekos darbuotojos. Inga

Mitunevičiūtė ir Eglė Baliutavičiūtė. Apie darbo su jaunimu formas, erdvių kūrimą, naujoves veikloje pasakojo Greta Ratkutė, Panevėžio G. Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos Vaikų literatūros skyriaus vedėja. Seminaro dalyviai susipažino su inovatyviais skaitymo skatinimo būdais, iš klausė naujausios literatūros vaikams ir jaunimui apžvalgos bei susipažino su kolegų parengtais projektais.

Seminare „Kraštotyra bibliotekoje“ buvo akcentuota krašto istorijos išsaugojimo, tyrinėjimo, sklaidos svarba, paveldo fiksavimo organizavimas. Pranešėjai supažindino su Panevėžio apskrities G. Petkevičaitės – Bitės bibliotekoje saugoma kraštiečių archyvine medžiaga, kraštotyros medžiagos parengimu leidybai, kraštotyros darbo ypatumais Pakruojo J. Paukštelio viešojoje bibliotekoje.

Nuolat analizuojamas bei vertinamas bibliotekų veiklos efektyvumas, vykdoma vidaus kontrolė remiantis kokybiniais bei kiekybiniais rodikliais. Kiekvieną mėnesį fiksuojami ir apdorojami pagrindiniai jų statistiniai duomenys, veiklų pristatymus, sudarant planus, padedant ruošti projektus, akcijas. Metų pabaigoje iš pateiktų duomenų ruošiamos statistinės bei tekstinės ataskaitos, metinė veiklos programa. Tobulinant apskaitos metodiką, buvo paruoštos metodinės rekomendacijos taikant atrankinį metodą išduotiems vietoje dokumentams bei interneto vartotojų ir lankytojų fiksavimui, nustatant bibliotekų mikrorajonus.

Buvo nuolat koordinuojama bibliotekų veikla, dalyvaujant „Metų knygos“, „Knygų Kalėdų“, Šiaurės šalių bibliotekų savaitės“ ir kt. akcijose. Teikta daug metodinių konsultacijų, bibliotekoms ruošiant bei vykdamas akcijas, ruošiant renginius Ramygalos, Berniūnų, Trakiškio, Smilgių bibliotekų įkūrimo jubiliejams, J.Tumo Vaižganto ir Knygnešių, Puziniškio muziejuose ruoštuose renginiuose.

2017 m. didelis dėmesys buvo skirtas bibliotekų dokumentų fondų tikrinimui – tikrinti Liūdynės, Velžio, Vadoklių bibliotekų dokumentų fondai. Buvo organizuojama tikrinimo veikla, sudaromi grafikai, ruošiami komisijos narių posėdžiai, aptariama fondų padėtis – spaudinių nurašymas, knygų dingimo aplinkybės, darbo su skolininkais ypatumai; fondų apskaitos, fondų panaudojimo, pildymo klausimai.

Dalyvauta LNB vykdomame tyrime „Savivaldybių viešųjų bibliotekų fondų sistema“. Buvo analizuojama visų rajono bibliotekų dokumentų išduotis pagal turinį –skaičiuojami kiekvienos bibliotekos išduoti dokumentai pagal UDK skyrius.

Peržiūrėtas ir sutvarkytas metodikos kabineto dokumentų fondas (827 fiz. vnt.), atrinkta nebeaktuali literatūra, atsižvelgiant į tinkamumo naudoti galimybes. Patikslinta UDK klasifikacija, atnaujinti užrašai. Fondas formuojamas įsigyjant būtiniausias bibliotekininkystės bei norminius teisinius leidinius.

2017 m. buvo tikslinami bibliotekų mikrorajonai. Tuo tikslu naudojantis rajono žemėlapiu buvo perskaičiuotas visų kaimų gyventojų skaičius, siekiant tolygesnio pasiskirstymo bibliotekų aptarnaujamiems mikrorajonams. Peržiūrėta bibliotekų dislokacija, ribos mikrorajone.

Bibliotekų darbuotojų profesinei kompetencijai ugdyti bei kultūriniam akiračiui plėsti kasmet organizuojamos metodinės pažintinės išvykos po šalies bibliotekas. 2017 metų išvykos tikslas buvo susipažinti su atsinaujinusiomis bibliotekomis šalies sostinėje. Aplankyta Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, susipažinta su bibliotekos erdvėmis ir paslaugomis, pastato istorija. Bibliotekininkai pastebėjo didelius pokyčius. Tai erdvės, pritaikytos ne tik žinioms, bet ir laisvalaikiui, atspindinčiam lankytojų poreikius. Aplankyta ir Vilniaus centrinė biblioteka, prieš pora metų naujai įsikūrusi Žirmūnuose. Su bibliotekos darbuotojais diskutuota įvairiais veiklos klausimais - skaitmeninės įtraukties, dokumentų fondo išdėstymo, bendruomenės telkimo ir kt.

Tradiciskai bibliotekininkų veiklos įvertinimai aptariami šventėje „Ištikimi knygai“. Direktorė džiaugėsi vykdoma projektine veikla, vaikų neformalaus švietimo, suaugusių šviečiamąja veikla, tarptautiniu bendradarbiavimu - draugyste su Slovėnijos, Latvijos bibliotekininkais, pasidžiaugė darbuotojų iniciatyvomis. Šventėje paskelbta kasmet renkamo "Metų bibliotekininko" nominacija - ją pelnė Paliūniškio bibliotekos vyresn. bibliotekininkė Dalia Runavičienė. Ji įvertinta už kūrybišką darbą, prasmingą skaitymo skatinimo veiklą, paveldo aktualizavimą, gyventojų kultūrinį švietimą.

Įvertinta projektinė veikla Velžio bibliotekoje, socialinių kultūrinių iniciatyvų sklaida Vadoklių bibliotekoje, gyventojų telkimas kultūrinei veiklai Molainių bibliotekoje, viešosios bibliotekos atnaujinimo idėjų realizavimas Skaitytojų aptarnavimo skyriuje. Paminėti ir pasveikinti ilgamečiai darbuotojai, bei švenčiantys sukaktis bei darbo jubiliejus.

Bibliotekoje 3 dienas, vykdant „Erasmus+“, projektą stažavosi trys Slovėnijos Škofija Lokos I.Tavčaro bibliotekos darbuotojos. Patirties bibliotekoje sėmėsi Latvijos Limbaži bibliotekos darbuojos.

Bibliotekų atstovavimas

Ataskaitiniais metais bibliotekos direktorė dalyvavo įvairių visuomeninių organizacijų veikloje, Lietuvos viešųjų bibliotekų asociacijoje (prezidentės pavaduotoja), Lietuvos bibliotekų taryboje, Lietuvos bibliotekininkų draugijoje (Tarybos narė), Trišalės tarybos Kultūros komitete (narė), Lietuvos nacionalinėje skaitmeninėje koalicijoje (LNSK) (narė) Regiono bibliotekų taryboje (narė), G. Petkevičaitės – Bitės fondo valdyboje (narė), G. Petkevičaitės- Bitės literatūrinės premijos skyrimo komisijoje (narė), Panevėžio rajono leidybos komisijoje (narė) Direktorė atstovavo Panevėžio rajono tarptautiniuose mobilumo vizituose Portugalijos bibliotekose.

Įvaizdžio formavimas ir ryšiai su visuomene

Kaimo bibliotekos, plėsdamos savo funkcijas, tampa daugiau pastebimos, reikšmingesnės bendruomenėje. Daugelis jų aktyviai bendradarbiauja su vietos bendruomene, švietimo, kultūros ir kitomis įstaigomis, partneriais. „Savo bibliotekoje randu atsakymus į visus klausimus“, - taip teigiama vieno iš respondentų anketoje, atsakant į klausimus apie bibliotekos svarbą.

Gyventojai kartais patys pasirenka biblioteką kaip vietą diskusijoms, paskaitoms. Bendraujama su rajone veikiančiu Trečiojo amžiaus universitetu, kurio fakultetai yra įvairiose rajono vietovėse. Vyksta glaudus bendradarbiavimas tarp Gustonių bibliotekos – UDC, Raguvos, Ramygalos Smilgių bibliotekų bei ten veikiančių fakultetų. Ruošiami bendri renginiai – paskaitos, diskusijos, susitikimai su įdomiais lektorais.

Biblioteka kaip mokymosi vieta – čia tęsiami kompiuterinio mokymo kursai gyventojams. Moko ir vietos bibliotekininkai, ir atvykę specialistai iš viešosios bibliotekos. Technologijos nuolat keičiasi, todėl gyventojams reikia nuolat atnaujinti žinias. Į kaimo bibliotekas rajono gyventojai renkasi mokytis deklaruoti pajamų elektroniniu būdu. Bendradarbiaujama su Valstybine mokesčių inspekcija, kviečiami specialistai. Deklaravimai vyko 11 bibliotekų, pajamas deklaravo per 400 gyventojų.

Bibliotekos plėtoja neformalaus ugdymo paslaugas. Penkiose kaimo bibliotekose vyksta užsiėmimai, teminės edukacinės veiklos.

Kaimo vietovėse dauguma iniciatyvų, renginių vykdoma bendradarbiaujant, suvienijus kelių įstaigų pajėgas. Puikus pavyzdys –priemiestinė Velžio gyvenvietė. Aktyvi bibliotekininkė bendradarbiauja su ten esančia gimnazija, lopšeliu-darželiu, kultūros padaliniu, bendruomenės centru „Naujasis Velžys“. Ruošiami bendri renginiai, dalinamasi patalpomis. Surengta tradicinė Kaimynų dienos šventė, organizuota akcija „Knygų Kalėdos“. Kartu su bendruomene „Naujasis Velžys“ pavyko pagerinti aikštelę šalia bibliotekos –įgyvendinant bendruomenės projektą „Kaimo aplinką kuriame patys“ surengtos kūrybinės dirbtuvės, kurių metu nurožti ir pastatyti suolas bei šiukšliadėžė. Bibliotekoje platinamas kaimo laikraštis „Velžio balselis“.

Viena iš svarbiausių faktorių, kuris padeda populiarinti bibliotekos veiklą bei informuoti apie joje vykstančius pokyčius, projektus –žiniasklaida. Renginius nušviečia į renginius pakviesti vietos žurnalistai, į spaudą bei kitas informavimo priemones rašo patys bibliotekininkai. Bibliotekos yra susikūrę facebook paskyras. Jose populiarinant biblioteką skelbiama apie vykstančius renginius, gautas naujas knygas, bibliotekos teikiamas paslaugas bei naujoves, publikuojamos nuotraukos.

Projektų rengimas. Mokslinio tyrimo darbas

2017 m. biblioteka vykdė 12 projektų.

Projekto pavadinimas	Finansavimas	Lėšos (eur)
Biblioteka augina skaitytoją, „Maminukų akademija“	Lietuvos kultūros taryba ir Lietuvos Respublikos kultūros ministerija	3900
Kultūrinės interpretacijos, Puziniškio link...	Lietuvos kultūros taryba ir Lietuvos Respublikos kultūros ministerija	4300
„Lietuviško kino seansai valstybės atkūrimo šimtmečio išvakarėse“	Lietuvos kultūros taryba ir Lietuvos Respublikos kultūros ministerija	1000
Jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimo projektas „Atrask save“	Europos socialinio fondo ir valstybės biudžeto lėšos	11300
Vaikų vasaros poilsio projektas „Senovinių lietuviškų žaidimų dirbtuvės“	Panevėžio rajono savivaldybė.	325
Visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos projektas „Svaigintis – žalinga ir nemadinga“	Panevėžio rajono savivaldybė.	500
Visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos projektas „Grynas oras – švari gamta“	Panevėžio rajono savivaldybė.	230
Visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos projektas „Sveikata – tautos pamatas“	Panevėžio rajono savivaldybė.	200
Visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos projektas „Menas - sveikatai“	Panevėžio rajono savivaldybė.	600
Projektas „Popietės Gustonių bibliotekoje – UDC, vykdant vaikų dienos centro veiklas“	Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos lėšos	5746
Panevėžio rajono suaugusiųjų švietimo programa „Savišvietos akademija“	Panevėžio rajono savivaldybė.	1500
Europos savanorių tarnybos (EST) savanoriai Panevėžio rajono savivaldybės viešojoje bibliotekoje	ES „Aktyvaus jaunimo“ programos lėšos	

- Ataskaitiniais metais rajono bibliotekos tęsė neformaliojo vaikų švietimo veiklas. Penkiose (Velžio, Paliūniškio, Ramygalos, Raguvos, Gustonių) bibliotekose buvo vykdomos parengtos programos („Jaunieji krašto tyrinėtojai“, „Su pasaką į gyvenimą“, „Mes esam ETNO II“, „Etninės kultūros pažinimas“, „Kūrybinis langas į gamtą“) dalyvavo daugiau kaip 40 rajono vaikų.

Tyrimai.

Ataskaitiniais metais buvo dalyvauta,

Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos kartu su Lietuvos nacionaline Martyno Mažvydo biblioteka atliekamame tyrime „Savivaldybių viešųjų bibliotekų mokslo (tiriamoji) veikla 2010–2015 metais“;

Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos (toliau PAVB) iniciuotame tyrime Elektroninės paslaugos Panevėžio ir Utenos apskričių savivaldybių viešosiose bibliotekose“, kurį 2017 m. spalio – gruodžio mėn. atliko Panevėžio kolegijos Socialinių mokslų fakulteto dėstytojai-tyrėjai, finansavo Panevėžio miesto savivaldybė.

Viešoji biblioteka atliko internetines bibliotekininkų ir vartotojų apklausas,

„Bibliotekų darbo laikas“. Tyrimas buvo inicijuotas Bibliotekų ir Rajono tarybos, administracijos, siekiant išsiaiškinti vartotojų požiūrį į esamą bibliotekų darbo laiką bei koks galėtų tenkinti, jei bibliotekos dirbtų šeštadieniais. Į anketą sukurta apklausa.lt, patalpintą bibliotekos interneto svetainėje ir platinamą per socialinius tinklus atsakė 101 respondentas;

„Bibliotekininkų mokymai“. Apklausa buvo parengta siekiant išsiaiškinti bibliotekos siūlomų mokymų ir mokymų-stažuočių poreikį 2017-2018 metams. Į pateiktus klausimus atsakė 31 bibliotekininkas.

Buvo atliktas kaimo bibliotekų dokumentų fondo tyrimas „Teminės literatūros pasiskirstymas“.

VII. PERSONALAS

Darbuotojų skaičius

2017 metais rajono Centralizuotoje bibliotekų sistemoje dirbo 61 darbuotojai. **Iš jų,**

- profesionalių bibliotekininkų 49,

Profesionalių bibliotekininkų, dirbančių nepilną darbo dieną - 4. Iš jų;

- kaimo bibliotekose – 4.

Profesionalių bibliotekininkų išsilavinimas,

Su aukštuoju iš viso – 29.

- viešojoje bibliotekoje – 11.
- Miesto bibliotekoje - 1
- kaimo bibliotekose – 17.

Su aukštesniuoju iš viso – 17.

- viešojoje bibliotekoje – 3.
- Miesto bibliotekoje – 1.
- kaimo bibliotekose – 13.

Kitas išsilavinimas. Iš viso – 3.

- kaimo bibliotekose – 3.

Rajono bibliotekose darbuotojų kaita vyksta nuolat. Iš darbo išeina pensijinio amžiaus sulaukę darbuotojai bei dėl paliginti nedidelio darbo užmokesčio bibliotekoje neužsibūna jauni darbuotojai. Metų viduryje iš darbo išėjo ilgametės, pensijinio amžiaus sulaukusios Dembavos bibliotekos ir viešosios bibliotekos darbuotojos Valerija Paškevičienė ir Irena Navickienė. Bibliotekos vykdomame jaunimo garantijų fondo projekte „Atrask save“ dirbusią koordinatorę Daivą Mulevičienę pakeitė Vaida Galeckaitė.

Ataskaitiniais metais pensijinio amžiaus darbuotojai bibliotekose sudarė 7% visų bibliotekininkų.

Darbuotojų profesinės kvalifikacijos kėlimas už bibliotekos ribų

Ataskaitiniais metais rajono bibliotekų darbuotojai aktyviai dalyvavo bibliotekų, rajono švietimo centro ir kitų organizacijų rengtuose mokymuose bei seminaruose profesinei kompetencijai kelti ir ugdyti. Ypač gausus būrys bibliotekininkų pasinaudojo LNB kuruojamų nuotolinių kursų galimybėmis (101).

Lentelėje pateikti duomenys apie kvalifikacijos renginių organizatorius, dalyvių skaičių ir kt.

Organizatorius	Pavadinimas	Dalyvių skaičius
Lietuvos savivaldybių viešųjų bibliotekų asociacija	Tarptautiniai mobilumo vizitai Portugalijos bibliotekose	1
Lietuvos Nacionalinė M. Mažvydo biblioteka	Mokymai „Vadovų ir darbuotojų ugdymas	1
Lietuvos Nacionalinė M. Mažvydo biblioteka – Panevėžio apskr. G. Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	Projekto „Bibliotekų specialistų mokymai“ programa „Pokyčių valdymas“	3
Valstybinė darbo inspekcija	Lietuvos Respublikos Darbo kodekso taikymas praktikoje	1
Lietuvos bibliotekininkų draugija	Seminaras-susitikimas „IFLA Globali vizija“	1
Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	Mokymai „Edukacija bibliotekoje, galimybės ir iššūkiai“	2
Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	Seminaras „Psichologinės žinios bibliotekų specialistams-edukatoriams“	6
Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	Mokymai „Projektų rengimas. Praktika“	15
Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	Seminaras „ETNO kultūros lobynas“	2
Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	Mokymai „Darbas su atvirojo kodo dokumentų maketavimo programa „Scribus“	7
Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	Mokymai „Bibliotekininkystės pradžiamokslis“	10
Panevėžio rajono švietimo centras	Kvalifikacijos tobulinimo renginys „Metinis darbuotojo veiklos vertinimas“	1
Panevėžio rajono švietimo centras	Kvalifikacijos tobulinimo renginys „Protokoliniai reikalavimai, profesinė etika, tarptautinio bendradarbiavimo subtilybės kultūros įstaigoje“	5
Socialinių paslaugų priežiūros departamentas	Teminiai vaikų dienos centrų darbuotojų, tiesiogiai dirbančių su vaikais, mokymai	1
Klaipėdos universiteto humanitarinių ir ugdymo mokslų fakultetas	Teorinis-praktinis seminaras „Svarbiausi pasiruošimo renginiui aspektai“	2
MB „Buhalterių mokymai“	Seminaras „Darbo užmokesčio apskaičiavimas, apskaita ir apmokestinimas 2017-2018 m. Ginčai dėl darbo užmokesčio apskaičiavimo ir jų prevencija“	2
UAB „Žinių centras“	Mokymai „Naujasis darbo kodeksas, aktualūs pakeitimai ir jų praktinis taikymas nuo š. m. liepos 1 d.“	1
Ekonomikos mokymo centras	Mokymo kursai „Darbo užmokesčio skaičiavimas ir komandiruočių apskaita, taikant naujausius teisės aktus“	1
Politikos tyrimų ir analizės institutas, Lietuvos jaunimo darbuotojų asociacija	Seminaras „Kokybės kriterijai darbe su jaunuimu“	1

Bibliotekos direktorė dalyvavo Trišalės tarybos, Panevėžio teritorinės bibliotekų tarybos, LBD Tarybos, Lietuvos bibliotekų tarybos, Viešųjų bibliotekų asociacijos posėdžiuose.

Bibliotekos vykdomo projekto „Atrask save“ JGI koordinatore Vaida Galeckaitė dalyvavo Jaunimo reikalų departamento organizuojamuose mokymuose ir seminaruose apie darbą su jaunimu

Darbuotojų veiklos efektyvumo rodikliai,

- vartotojų skaičius 1 bibliotekininkui –147
- lankytojų skaičius vienam bibliotekininkui – 2 618
- vienas bibliotekininkas vidutiniškai per metus išdavė –7 196 fiz. vnt.

VIII. Materialinė bazė

2017 metais atlikti remonto darbai,

- Viešosios bibliotekos patalpų dalis (už 30 000 Eur)
- Viešosios bibliotekos lietaus sistemos ir koridoriaus remontas (už 1 800 Eur)
- Gustonių bibliotekos-UDC vandentiekio ir kanalizacijos (už 5 000 Eur)
- Gustonių bibliotekos-UDC lietaus surinkimo latakų montavimas (už 1 089 Eur)
- Gustonių bibliotekos-UDC kiemo žvyravimas (už 402,93 Eur)
- Smilgių bibliotekos kosmetinis (už 200 Eur)
- Molainių bibliotekos pastato stogo (už 12 000 Eur)
- Puziniškio muziejaus grindų (už 1 300 Eur)
- Viešosios bibliotekos rūšio, įėjimo iš kiemo, Linkaučių ir Paliūniškio lauko durų keitimas (už 2 075 Eur)
- Stogelio įrengimas Puziniškio muziejuje (už 436 Eur)
- Stogelio įrengimas Velžio bibliotekoje (už 314 Eur)
- Viešosios bibliotekos mokymų klasės grindų (už 476,77 Eur)

Iš viso atlikta remontų už 55 093,70 Eur.

Einamuosius remontus reikėtų atlikti dar 12 - oje viešosios bibliotekos kaimo bibliotekų.

Rajone telefonai yra 35 bibliotekose. Internetas ir bevielis ryšys yra visose bibliotekose. 2017 metais Ustronės muziejaus muziejininkas aprūpintas išmaniuoju telefonu.

Bibliotekų materialinė bazė metai iš metų gerėja. Bibliotekos mažiau perkilojamos, skiriant naujas patalpas neblogėja patalpų stovis, atsižvelgiama į skaitytojų poreikius.

Inventoriaus būklė

Per ataskaitinius metus, atlikus Viešosios bibliotekos dalies patalpų remontą, naujais pakeisti stalai, lentynos, sumontuotos žaliuzės, įrengta stacionari vaizdo demonstravimo sistema- ekranas.

Viešojoje bibliotekoje vykdomi įvairūs projektai kurių dėka biblioteka įsigijo priemones darbui su vaikais.

Rajone dar yra nemažai bibliotekų, kur reikia atnaujinti senas, nepatogias ir nesaugias naudoti lentynas knygoms, senus skaitytojų stalus, kėdes.

Kaimo bibliotekos įsigijo įgarsinimo aparatūrą, projektorių, viešoji biblioteka – vinilinių plokštelių grotuvą.

Techninis aprūpinimas

1. 2017 m. kompiuterizuotų darbo vietų skaičius – 229 (su ir mokymų klase).

skirta vartotojams – 156

skirta darbuotojams – 73

Kompiuterizuotų darbo vietų skaičius Viešojoje bibliotekoje – 49

skirta vartotojams – 12

skirta darbuotojams – 37

Kompiuterizuotų darbo vietų skaičius Miesto bibliotekoje – 8

skirta vartotojams – 6

skirta darbuotojams - 2

Kompiuterizuotų darbo vietų skaičius Kaimo bibliotekose – 172

skirta vartotojams -138

skirta darbuotojams – 34

Įtraukus bibliotekoje turimą nešiojamų kompiuterių klasę, skirtą gyventojų mokymams (10 kompiuterių) ir planšetinius kompiuterius, kompiuterizuotų darbo vietų skaičius iš viso – 229.

Dauginimo priemonių skaičius iš viso – 55

skirta vartotojams – 41

skirta darbuotojams – 14

Dauginimo priemonių skaičius Viešojoje bibliotekoje – 14

skirta vartotojams - 2

skirta darbuotojams – 12

Dauginimo priemonių skaičius Miesto bibliotekoje – 5

skirta vartotojams – 3

skirta darbuotojams - 2

Dauginimo priemonių skaičius Kaimo bibliotekose – 36

skirta vartotojams –36

2. Bendras bibliotekų patalpų plotas – 5 206 m². Iš jų,

- naudingas plotas bibliotekos funkcijoms atlikti – 2 985 m²

Lentynų apskaita,

- viso fondo lentynų metrų skaičius – 5 680

- atviro fondo lentynų metrų skaičius – 5 430

IX. Finansavimas

2017 m. viešosios bibliotekos biudžetą sudarė 847,2 tūkst. Eur. Iš jų,

- Steigėjo lėšos – 799,7 tūkst. Eur
- Valstybės lėšos – 44,1 tūkst. Eur
- Juridinių ir fizinių asmenų parama –1,1 tūkst. Eur
- Projektai– 28,3 tūkst. Eur
- Gautos pajamos (lėšos gautos už mokamas paslaugas) –2,3 tūkst. Eur

IŠLAIDOS

- Darbo užmokesčiui – 503,0 tūkst. Eur
- Dokumentų įsigijimui – 43,6 tūkst. Eur iš jų,
  - knygoms – 28,7 tūkst. Eur
  - periodikai – 14,9 tūkst. Eur
  - elektroniniams ir kt. dokumentams – 0,1 tūkst. Eur
- Kitos bibliotekos išlaidos (įmokos SODRAI, komunalinės paslaugos, ryšiai, smulkus patalpų remontas ir kt.) sudarė 322,1 tūkst. Eur.

IŠVADOS

Pasiekimai

- Ataskaitiniais metais bibliotekose buvo įgyvendinta 12 projektų. Jų veiklos užtikrino daugiau galimybių, organizuojant gyventojų užimtumą, teikiant įvairias paslaugas, skatinant gyventojų kūrybiškumą.
- Atliktas viešosios bibliotekos Vaikų erdvės ir Abonemento remontas, įkurtą mokymų klasė.
- Didėjančios bibliotekininkų kompetencijos. Per metus bibliotekininkai gilino žinias net 29 kvalifikacijos kėlimo renginiuose.
- Sėkmingai įgyvendinamos neformaliojo vaikų švietimo programos Paliūniškio, Raguvos, Ramygalos ir Gustonių bibliotekose.

Pagrindinės problemos

- Mažai atnaujinama rajono bibliotekų techninė bazė – nuolat gendantys kompiuteriai nebetenkina vartotojų poreikių, neleidžia teikti kokybiškų paslaugų.
- Naujų, kvalifikuotų darbuotojų pasiūla bibliotekoms. Apmokyti nauji darbuotojai, neretai pasidarbavę bibliotekoje metus ar mažiau, palieka biblioteką ieškodami didesnio uždarbio.

Ataskaitą parengė:

Edita Grucienė,